

De „Katjangs” op het tooneel. — Doumer, de nieuwe Fransche Minister van Financiën. — De vorderingen in de automobielenijverheid. — Wintersport in Zwitserland. — Van een interessant bedrijf. — Battling Siki †.

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

PANORAMA

No. 26 (52) 13DE JAARGANG
23 Dec. 1925

A.W. SIJTHOFF'S
UITGEVERS MAATSCHAPPIJ
LEIDEN

Prijs per 17½ ct. Voor Week- 17½ ct.
Nummer Abonné's
Per kwartaal f2.25, Franco per post f2.50

OCHTENDNEVEL

(REGULIERSGRACHT, A'DAM)

VAN EEN INTERESSANT BEDRIJF EN EEN ZELDZAAM JUBILEUM

en interessant bedrijf, zóó mogen wij dat van den uitgever-drukker van boekwerken o.i. zeker noemen.

Lang en belangwekkend toch is de weg, die leidt van het manuscript naar het gereedgekomen, goed-verzorgde boek, zooals dit een sieraad vormt voor iedere boekenkast.

En toch . . . hoe weinigen zijn er, die, al is het dan ook maar een klein, idee ervan hebben, hoeveel moeite en zorgen er noodig zijn geweest aler het handschrift tot boek werd! En . . . hoeveel geringer is wellicht nog het aantal van hen, die deze moeite en zorgen aan het boek, zooals het hun door den boekhandelaar wordt thuisgebracht, afzien.

Eigenlijk is het wel zonderling, dat men zoo weinig afweet van de wordingsgeschiedenis van iets, dat toch zoo'n belangrijken factor vormt in ons leven. En dat doet een boek toch, nietwaar?

Wij zullen daarom hier een en ander uit de wordingsgeschiedenis van het boek vertellen.

De eerste vraag die men zich in verband met het uitgeven van een boek kan stellen, is misschien wel deze: wat is feitelijk een boek? En het antwoord daarop moet dan luiden: elk gedrukt boek is, in een bepaald aantal onderling volkomen gelijke exemplaren, die men oplaag noemt, langs technischen weg verveelvuldigd naar een origineel, dat gewoonlijk een *handschrift* is.

De tweede vraag, die men op de eerste zou kunnen

samenleving niet wenschelijk voorkomt. Waaruit dus meteen al blijkt, dat het den goeden uitgever niet in de eerste plaats om geld te verdienen is te doen.

Hoe nu echter de uitgever aan de kopij voor het boek komt? Wel, soms wordt dit hem aangeboden, en soms ook noodigt hij iemand, een specialiteit op een of ander gebied bijvoorbeeld, uit, een bepaald werk te schrijven. De talrijke onderhandelingen die noodig zijn, aler de uitgever zich het recht ver-

worven heeft, het manuscript in druk te mogen uitgeven, zullen wij hier, al zijn deze vaak nog zoo belangrijk voor de totstandkoming van de uitgave, stilzwijgend voorbijgaan, als minder ter zake van dit artikel dienend.

Is de overeenkomst omtrent de uitgave van een boek tusschen den auteur ervan en den uitgever vastgesteld, hetgeen meestal schriftelijk

geschiedt, dan dient allereerst bepaald te worden in welk formaat het boek verschijnen zal, op welk soort papier het gedrukt zal worden, met welke letter, en . . . uit hoeveel exemplaren de oplaag zal bestaan. Is dit allemaal vastgesteld, en heeft de uitgever zich in gedachten een beeld gevormd van het boek zooals dit er, wanneer het gereed zal zijn, moet uitzien, dan gaat de kopij naar de zetterij, om daar volgens zijn aanwijzingen gezet te worden. Geschiedde dit zetten vroeger geheel met de hand, tegenwoordig gebeurt dit op een moderne zetterij machinaal, met z.g. zetmachines. Aangezien deze machines echter door menschen worden bediend, op dezelfde manier ongeveer zooals dit met een schrijfmachine het geval is, en het handschrift van den auteur lang niet altijd *schoon-*

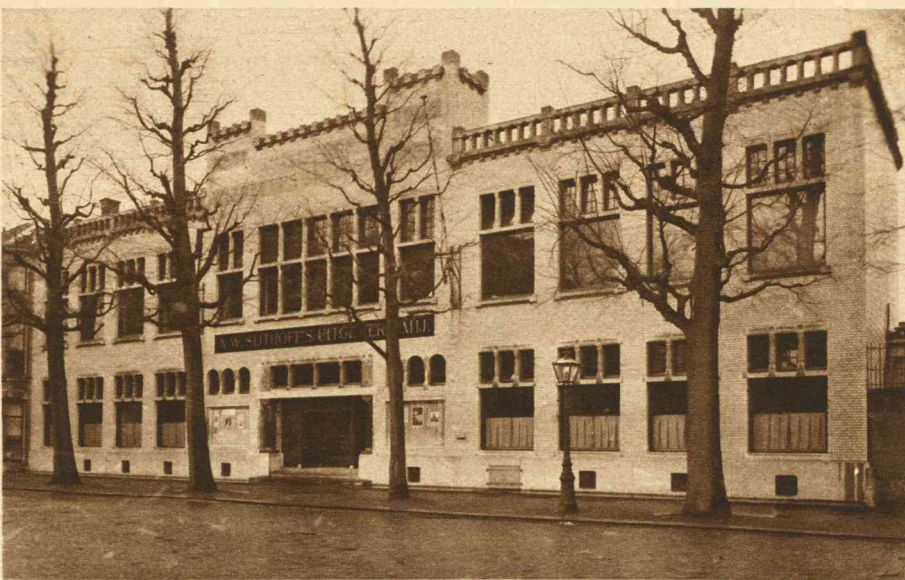
schrift is (gelukkig komt het thans meer en meer in zwang getypte kopij te leveren), ligt het voor de hand, dat er in het zetsel, de door middel van afzonderlijke letterstaafjes gevormde woorden en regels, fouten voorkomen. Daarom wordt er van dit zetsel een proef getrokken, die door den corrector wordt gelezen en van vergissingen gezuiverd. Zijn deze correcties in het zetsel aangebracht, dan wordt er opnieuw een proef van getrokken, die naar den auteur wordt gezonden, die zich nu overtuigt dat de tekst van de proef gelijklopend is met dien

van zijn kopij. Nadat de proef van den schrijver is teruggekomen en de eventueel over het hoofd geziene fouten ook uit het zetsel zijn verwijderd, wordt dit, aan pagina's opgebonden, naar de drukkerij gebracht, alwaar het in een ijzeren vorm, een drukraam, geplaatst, op de pers gelegd en gedrukt wordt. Zoo gauw als wij dit hier echter neerschrijven, gaat dit alles niet. Want het eerste vel, dat men van de drukpers krijgt, is nimmer naar den zin van den uitgever. En geen wonder, want het ziet er nog allesbehalve fraai uit. Er komt dan ook nog heel wat kijken, voordat er order kan worden gegeven een vel af te drukken. Sommige letters zijn stukgegaan, en moeten door nieuwe worden vervangen, andere zijn iets te hoog of te laag, en kunnen daarom niet in den vorm blijven, maar moeten eveneens verwijderd worden. Is dit allemaal gebeurd en is iedere pagina van het vel — dat gewoonlijk uit 16 pagina's bestaat — even egaal zwart van kleur, dan pas kan met het drukken worden begonnen. En terwijl dan de oplaag wordt gedrukt, dient men er steeds voor te waken, dat het

eene vel noch in kleur, noch in ander opzicht afwijkt van het andere.

Zijn op deze wijze alle vellen van het boek afgedrukt, dan wordt ook de titel — en wel uit een bijzondere lettersort — en het voorwoord gedrukt.

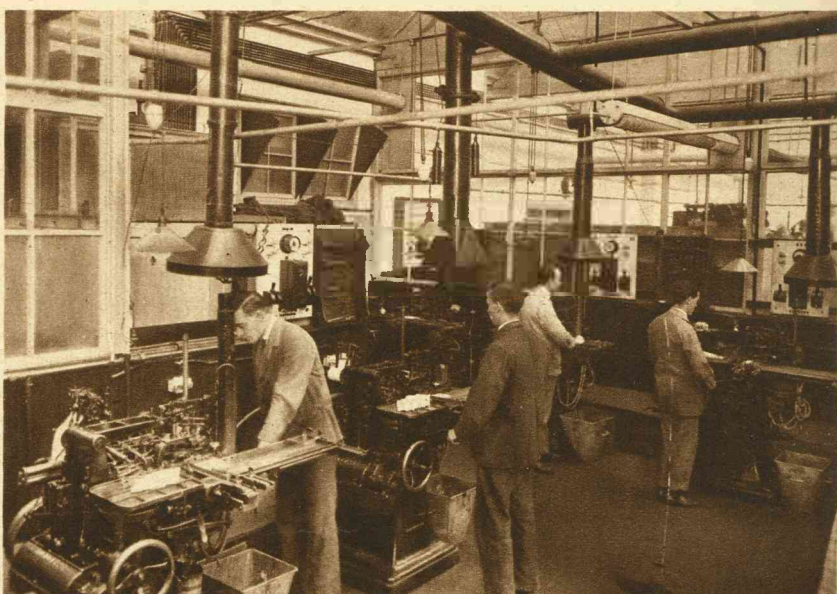
Inmiddels zijn de afgedrukte vellen naar de binderij gebracht, waar ze — thans ook al weer machinaal — gevouwen worden. Is dit geschied, dan worden ze vergaard, dit

Vóoraanzicht van het gebouwencomplex, waarin het bedrijf van A. W. Sijthoff's Uitgeversmaatschappij te Leiden is ondergebracht.

Een kijkje in de handzetterij.

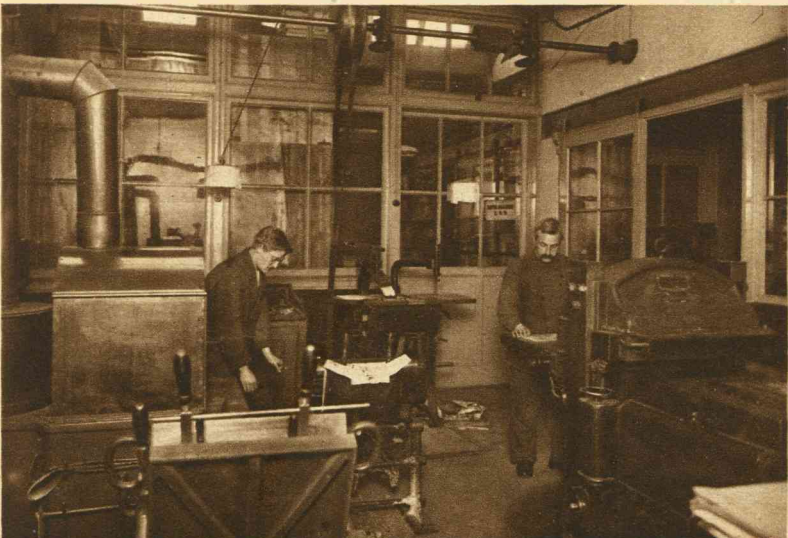
Eenige der gietmachines van de monotype. (Door de monotype, wordt, zooals het woord aanduidt (monos = enkel, typos = letter) elk letterstaafje afzonderlijk gegoten en daarna tot regels saamgevoegd).

laten volgen, is dan deze: hoe komt de uitgever aan dit handschrift, de z.g. kopij? En . . . geeft hij alles maar uit, wat hem in handschrift onder de oogen komt, met andere woorden: is het een soort manie van hem, om alles wat hij geschreven ziet, in druk te brengen?

Gij begrijpt, dat dit natuurlijk niet zoo is. Althans niet bij den goeden uitgever. Die wikt en weegt, steekt zijn voelhorens in alle richtingen uit, en stelt zich vooraf zooveel mogelijk op de hoogte van de bijzondere eischen van het publiek. Zonder daarbij natuurlijk zijn reputatie in de waagschaal te stellen. D.w.z. al weet hij, dat met een bepaald boek heel wat geld te verdienen zal zijn, dan zal hij dit nog niet uitgeven, indien de verspreiding ervan hem met het oog op de belangen — bijvoorbeeld op zedelijk gebied — van de

is: ze worden achter elkaar geplaatst in de juiste volgorde, waarna ze met de machine genaaid worden. Inmiddels zijn natuurlijk ook al de omslagen gedrukt en de banden vervaardigd, waarin het boek de wereld ingezonden zal worden, zoodat de binderij direct met het innaaien en binden kan beginnen zoodra het laatste vel van de drukpers komt.

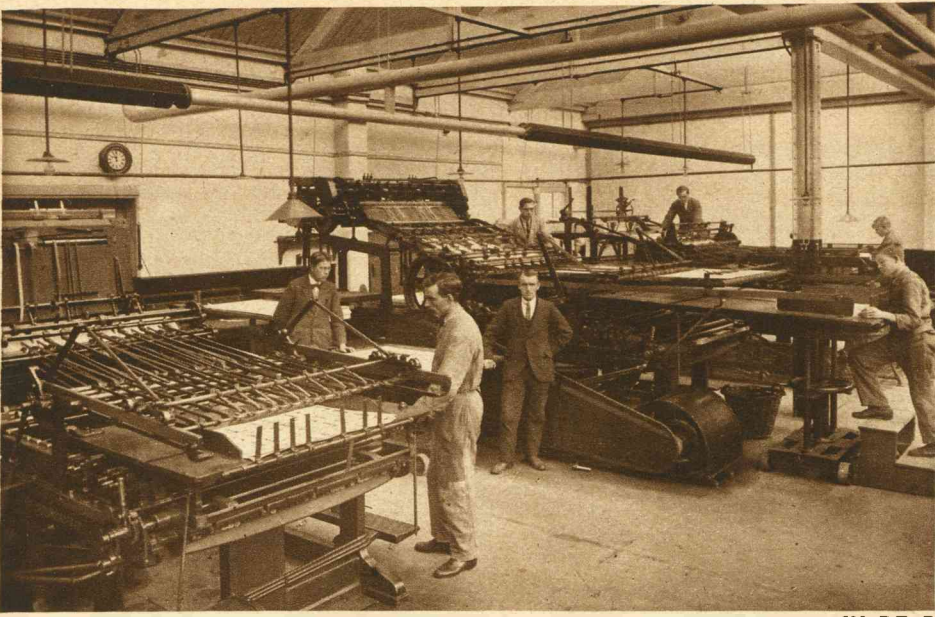
Is het voor direct gebruik benodigde aantal exemplaren gereed — hetgeen men ter latere aflevering méér gedrukt heeft, is in plano vellen naar het magazijn gebracht — dan begint de expeditie naar de boekhandelaren, aan wie het boek reeds vooraf door den vertegenwoordiger van den uitgever persoonlijk werd aangeboden. Recensie-exemplaren worden verzonden, advertenties geplaatst, circulaire en prospectussen worden verspreid, kortom, alles wordt gedaan

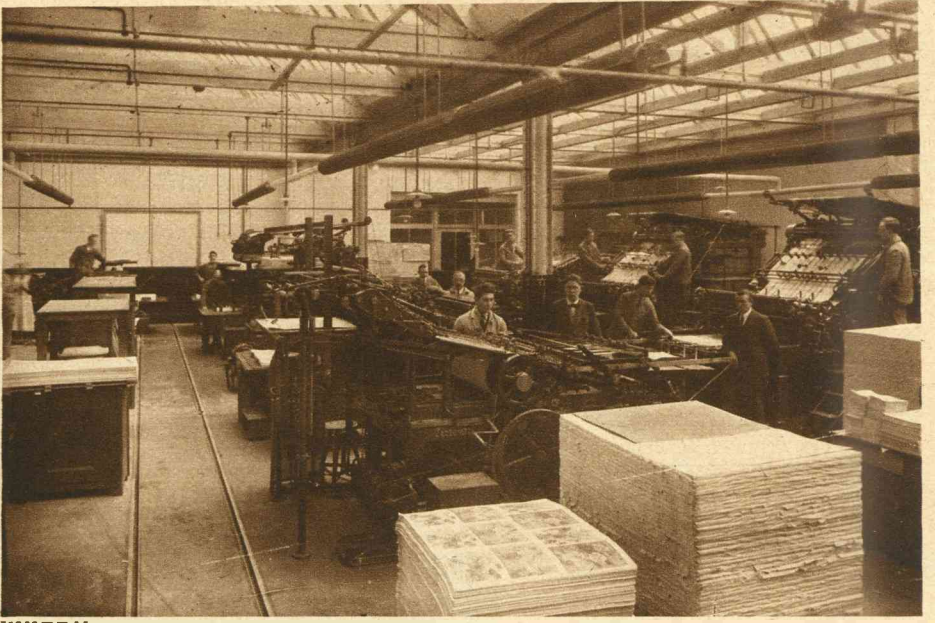
De Stereotype-inrichting waar door middel van papieren matrijzen looden drukvormen worden gegoten.

Een hoekje der afdeeling Binderij en Expeditie.

IN DE DRUKKERIJ

om het publiek, waarvan men veronderstelt, dat het interesse heeft voor de uitgave, kennis te geven van de verschijning.

Heeft dit alles plaats gehad, dan pas is de taak van den uitgever — *althans voor het oogenblik* — afgelopen, en volgt voor hem de tijd, waarin hij dient af te wachten of het boek succes zal hebben en of zijn moeiten en zorgen met een gunstigen uitslag zullen worden bekroond. In vele gevallen heeft hij goed gezien, tenminste indien hij zijn vak verstaat, en worden de verwachtingen, die hij van zijn arbeid koesterde, niet beschaamd. Hij is immers niet over één nacht ijs gegaan, hij kent de geestelijke stroomingen die er door de maatschappij gaan, hij wist als bij intuïtie dat zijn uitgave het doen moest, want dat er, in zekeren zin althans, behoefte aan was. Met voldoening kan hij dan terugzien op zijn werk, op zijn zorgvolle pogingen om werkelijk *iets goeds* te brengen. Hetzij een gedegen wetenschappelijk werk, waarvan, omdat hij het uitgaf, nu duizenden profiteeren kunnen; hetzij een goed schoolboek, dat breekt met een verouderde methode en de jeugd daardoor een beteren kijk geeft op de te leeren stof; of een goed ontspanningsboek, of een bundel gedichten, die den lezer uren van rijk en vol genot geven...

... Het is mooi, nietwaar, uitgever te zijn, der menschheid door zijn bemiddeling en arbeid zooveel geestelijke waarden te kunnen brengen? Wie, die in zich voelt het ideaal zijn medemenschen op deze waarlijk onschatbare wijze te dienen, zou geen uitgever willen zijn, indien de vele beslommeringen enz. er hem niet van terughielden, en... hij er de gaven toe bezat? Want de uitgever, de *goede* (wij moeten deze beperking thans helaas wel maken, nu er zooveel zijn, die zich uitgever noemen, maar in werkelijkheid niet anders zijn dan fabrikanten van gedrukte boeken, wier eenige gedachte uitgaat naar geld verdienen), de *goede* uitgever dan, is toch de onmisbare schakel tusschen den auteur en het publiek, de man, die van „de markt” houdt, wat niet goed is, maar die helpt verspreiden de werkelijk goede geestesproducten van den geleerde of den letterkundige, en die dit doet op een zoo economisch mogelijke wijze, opdat een zoo groot mogelijk aantal menschen ervan kunnen profiteeren. (In dit verband mag er hier wel aan herinnerd worden, hoeveel de boekdrukkunst aan den uitgever drukker verschuldigd is, en hoezeer het aan hem te danken is, dat het boek thans, in verhouding tot zijn, eigenlijk onschatbare waarde, tegen zeer lagen prijs kan worden verkocht!)

Dat er, om het beroep van uitgever werkelijk *goed* te kunnen uitoefenen, behalve een ruimen en gezonden blik op het maatschappelijk leven met al zijn noden en eischen op geestelijk gebied en een groote handelskennis, ook een groote algemeene ontwikkeling noodig is, die hem in staat stelt over de waarde van onverschillig welke uitgave ook, hetzij op wetenschappelijk, op kunst- of op litterair gebied, een oordeel te kunnen vormen, behoeft natuurlijk geen betoog. Menig auteur, onverschillig op welk terrein, heeft dan ook vaak verbaasd gestaan over het heldere oordeel dat zijn uitgever over zijn — des auteurs — speciale vak wist te vellen!

Den eersten Januari a.s. is het 75 jaar geleden, dat het bedrijf van A. W. Sijthoff's Uitgevers Maatschappij te Leiden werd gesticht. Na lezing van hetgeen wij hierboven, zij het ook zeer beknopt, hebben medegedeeld van het uitgeversbe-

drijf, zal men het stellig kunnen billijken, dat wij hier met een enkel woord de aandacht op dit zeker zeldzame jubileum vestigen.

Daar het hier echter in zekeren zin een jubilaarsse in eigen huis betreft — A. W. Sijthoff's Uitg. Mij is immers de uitgeefster van „Panorama” — zullen we slechts kort zijn.

Moesten we hier de geschiedenis van deze uitgeversmaatschappij sinds haar oprichting, door den heer A. W. Sijthoff, tot aan het huidige tijdstip schetsen, dan zou deze beschrijving niet anders kunnen zijn dan één waardeerend oordeel over de zoowel groote zakelijke als wetenschappelijke kennis harer achtereenvolgende leiders: de heeren A. W. Sijthoff, C. G. Frentzen en A. W. Frentzen, welke laatste thans

den grooten en steeds toenemenden bloei van deze uitgeversmaatschappij.

En wanneer wij, om te eindigen, den wensch uitspreken, dat dit zoo blijven moge, dan zijn wij overtuigd, dat onzen lezers een „fiat” op de lippen ligt.

DE ONTKNOOPING

DOOR ANT. F. RUYGROK

„Ouwe jongen,” zei Henk Banters, de bekende schrijver, en hij zei het langzaam en nadrukkeijk, terwijl hij zijn bleek gelaat in den spiegel van zijn werkkamer bestaarde, „het is beslist noodzakelijk, weer gebruik te maken van je beproefde methode, want anders voorspel ik je, dat je hedenmiddag de toegezegde schets voor 't avondblad van morgen niet gereed krijgt. Aarzel dus niet langer en steek 'n pijp op.”

Er kwam geen antwoord en hij verwachtte er ook geen, want hij bevond zich hier alleen in het vertrek en het gesprek voerde hij met zichzelf. Ook dat was een zijner methoden om aan het werk te geraken. Nadat hij bedachtzaam en met overleg z'n pijp gestopt had, liep hij terug naar den spiegel en terwijl hij een lucifer aanstak en dien boven den pijpekop hield, waarbij hij met de eerste, groote, zuigende trekken er op bedacht was de tabaksnel vuur te doen vatten, sprak hij, tusschen de halen door, verder.

„Kijk eens, beste kerel,” zei hij en waarachtig hij maakte er een buiging bij, „laat ik je ronduit zeggen, dat je een dwaas bent. Je bent niet eens in staat om vanmiddag je denkvermogen te concentreren op je werk. Je laat je afleiden door andere gedachten. Beken het maar ronduit; zolang je geen afdoend antwoord hebt op de vraag, die

je nu al meer dan een uur kwelt, zolang zul je wel geen woord op papier brengen, om nog niet eens te zeggen, dat je daar zelfs niet over nadenkt. Spreek die vraag nu maar hardop uit, geloof me, dat is nog het beste. Welnu dan! Waar is op 't oogenblik je vrouw? Is zij werkelijk met Tine, haar vriendin, aan het winkelen of...?” Ineens brak hij den zin af.

Zoo mogelijk werd zijn gelaat nog bleeker. Hij slikte een paar maal achter elkaar en zoog dan geducht aan zijn pijp. Hij blies zulke groote rookwolken om zich uit, dat deze al spoedig de geheele kamer vulden. Zijn hand in zijn rechterbroekzak omknelde het lucifersdoosje, dat den druk niet langer uithield en met een korten knap in elkaar schoof. Dat bracht hem tot bezinning.

Hij wendde zich om en ging voor zijn schrijftafel zitten. Hij moest nu werken, maar nog steeds, ondanks zijn pijp, ondanks zijn redeneeren, waren zijn gedachten bij dat ander. Neen, neen, hij kon niet werken, hij moest klaarheid met zichzelf hebben, hij moest uitspreken.

„Vroeger,” zei hij, „heb je toch nooit aan 't woord van je vrouw getwijfeld. Nôôit. Dat zou zelfs in je gedachten al een beleediging geweest zijn. Jullie zullen nu zoo ongeveer zes jaar getrouwd zijn en werkelijk, beken het maar, dat je geboft hebt, toen Luus er in toestemde om je vrouw te worden. Er waren genoeg kapers op de kust... maar ze negeerde ze allen, je weet toch hoè ze dat deed. kon, en ze

Zie vervolg op pag. 8

Het Hollandsche Polderlandschap in de sneeuw

DE VORDERINGEN IN DE AUTOMOBIELNIJVERHEID

Al den aard der zaak valt de jaarwisseling samen met het tijdstip waarop de meesten onzer zich bezighouden met een beschouwing over de juist afgelopen twaalf maanden. Sommigen zullen zich rekenschap geven van den gepresteerden arbeid, anderen maken slechts een zakelijke balans op. Doch in één opzicht hebben de beschouwingen iets gemeen; in het doel.

Dat doel is immers bij allen: onszelf controleeren; mogen wij tevreden zijn over het afgesloten tijdperk?

Ook wij willen ons er toe zetten een balans, een beschouwing, een opsomming, of hoe men het noemen wil, te maken. En daartoe kiezen wij een terrein, dat stellig velen zal interesseeren. Wij gaan namelijk na, wat de vorderingen in de auto-industrie gedurende 1925 zijn geweest, en willen daarbij in hoofdzaak letten op de technische verbeteringen of consolidaties. Tevens hopen wij gelegenheid te vinden, vast te stellen, wat de gevolgen dier vorderingen waren.

Een dergelijke beschouwing te geven is moeilijk, omdat het zal moeten betreffen de verrichtingen der buitenlandse industrieën. Immers, de eenige fabriek van automobielen, die ons in eigen land restte, is juist, naar het zich laat aanzien voor goed, gesloten. De gelegenheid om een overzicht te geven van de prestaties der nationale industrie ontbreekt dus ten eenen male. Voedingsindustrieën voor de automobielen telt Nederland evenmin. Slechts enkele fabrieken van motorrijwielen en een aantal fabrieken of ateliers waar koetswerken worden vervaardigd, kunnen met de soortgelijke nijverheidstakken in den vreemde worden vergeleken. Daar noch onze motorrijwielen-industrie, noch onze koetswerkbouwerij, in het internationale bedrijfsleven een rol van eenige betekenis spelen, volstaan wij met ten opzichte van de Nederlandsche motorrijwielen te verklaren, dat ze in het afgelopen jaar den goeden naam, dien ze sedert haar stichting wisten te vestigen, hebben behouden, zoo niet verbeterd. Met betrekking tot de koetswerkbouwerij zij met vreugde geconstateerd, dat zij in de achter ons liggende periode nieuwe bewijzen leverde, in geen enkel opzicht bij de buitenlandse industrie achter te staan. Zelfs kan hier, zonder chauvinistisch te worden, van het tegendeel worden gesproken. De Nederlandsche koetswerken muntten bijna zonder onderscheid uit door degelijkheid, zij getuigen steeds van fijnen smaak en oogsten overal succes. Dit succes ligt niet in simpele bewondering of goedkeuring door den vreemdeling, doch kwam ook weer dit jaar eenige malen op Concours de Carrosseries tot uiting. Men kan er bijna zeker van zijn dat iedere carrosserie van Nederlandsch fabrikaat in den vreemde den toets der vergelijking met glans kan doorstaan. Zoowel technisch als artistiek heeft dit Nederlandsch fabrikaat „naam” in Europa.

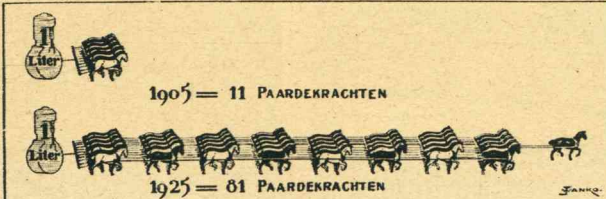
Wij gaan dus over tot de beschouwing der vorderingen in de auto-industrie. Het is echter ondoenlijk zulk een beschouwing in de weinige regelen die ons ter beschikking staan te leveren, en wij vestigen er dus de aandacht op, dat wij, schoon onvolledig, datgene zullen belichten, wat in de eerste plaats belangrijk is.

Ten einde van den nood een deugd te maken bepalen wij ons in hoofdzaak tot Frankrijk, dat zonder overdrijving het belangrijkste Europeesche auto-industriegebied vormt.

Dit was het land waar de wieg van de automobielen stond. Fransche ingenieurs en industrieelen hebben zich van den beginne af met enthousiasme op de constructie van explosie-motoren geworpen. Het zou blijken, dat de Franschen autobouwers van het eerste plan zijn. De geschiedenis der Fransche auto-industrie vormt de gezonde en krachtige kern van de historie der auto-industrie in het algemeen.

Frankrijk, dat, zooals gezegd, de eerste auto's ter wereld bouwde, was ook het eerste land in Europa dat zich toelagde op de vervaardiging van automobielen in serie. Toen echter Frankrijk de serie-fabricatie ter hand nam, deed het dat niet geheel in navolging van Amerika, doch men week wat de modellen betrof geheel van de Amerikaansche principes af.

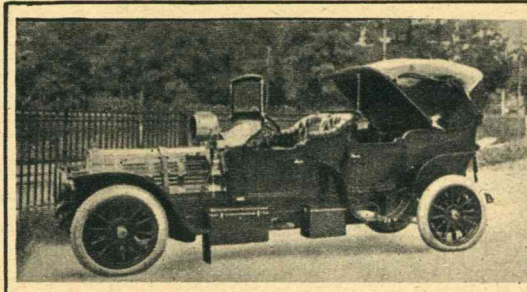
Frankrijk komt de eer toe de eerste kleinauto in groote serie

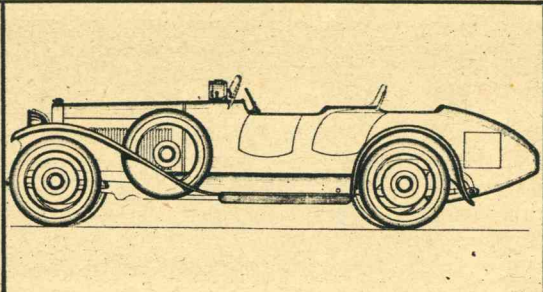
De vorderingen van het vermogen der automobielmotoren in twintig jaar tijds.

te hebben geconstrueerd. De auto der toekomst. Dat staat thans vast. Immers de Engelschen hebben zich gehaast dergelijke wagens te bouwen, en laten wij dat terstond aan toevoegen, constructief zijn zij erin geslaagd ook op dit gebied goed werk te leveren. In de Vereenigde Staten wordt de pressie, van hoogerhand op de fabrikanen uitgeoefend om hen te bewegen zich op de productie van small-cars volgens Europeesch model toe te leggen, met den dag grooter. Yankées, die Europa bezochten, geven volmondig toe, dat kleinauto's meer dan alle andere typen een groote toekomst hebben.

Ook de vorderingen op technisch gebied zijn te talrijk en te

Een koetswerk van de bekende Parijische carrossiers les frères Henri Labordebbe in 1910, en een ...

... van Saoutchik in 1925. — Commentaar overbodig.

belangrijk om ze in dit kort bestek onder de oogen te zien. Liever dan door beknoptheid in onjuistheden te vervallen, zullen wij daarom een opsomming geven van de meest „hervorragende” aanwinsten.

Eén uitzondering moeten wij daarbij echter maken. Met betrekking tot het steeds geringer worden van den cylinderinhoud, gepaard aan het opvoeren van het vermogen der motoren, kan niet met een enkele herinnering worden volstaan. Geleidelijk aan heeft men getracht den cylinderinhoud tot een minimum terug te brengen. Men is daarin geslaagd, en heeft wellicht nog gun-

op te voeren gelijktijdig met een vereenvoudiging der constructie? Wie den vooruitgang meer aanschouwelijk wil hebben, zij verwezen naar afbeelding 1.

De verfijningen in de automobieltechniek is voor een groot deel te danken aan het feit dat men de beschikking heeft gekregen over betere, d.w.z. duurzame en toch economische materialen. Vrijwel iedere automobielfabriek van betekenis heeft haar eigen laboratoria waar voortdurend proeven worden genomen met nieuwe verbindingen, gewijzigde samenstellingen, enz. Het is stellig voor een groot deel aan het scheikundig onderzoek der te verwerken en bewerken materialen, van de metaalsoorten en van het hout, te danken, dat nog regelmatig verrassende ontdekkingen worden gedaan. Zoo tracht men door het nemen van proeven steeds lichtere onderdelen te verkrijgen, waardoor het eigen gewicht van den wagen wordt verminderd. Als een treffend voorbeeld van wat in dit opzicht is bereikt, kunnen we mededeelen, dat er gevallen zijn, waarbij drie moderne motordelen nog minder wegen dan één ouderwetisch.

Ook wat de elektrische installatie van de auto betreft, heeft men in den loop der tijden veel geleerd. Niet slechts betrof het hier verbeteringen, doch vooral de toepassing van nieuwe systemen heeft veel bijgedragen tot de bereiking van, we zouden bijna zeggen, ideaaltoestanden.

De meeste wagens, althans de meeste in serie vervaardigde Amerikaansche en andere automobielen, zijn thans voorzien van accu-ontsteking, waardoor de magneet kan worden gemist. De teekening hierbij laat in beknopten vorm zien, hoe ongeveer een moderne ontsteking-, verlichting- en signaal-inrichting er bij den nieuwen wagen uitzien.

Wie terugdenkt aan vroeger dagen, toen aan een auto nauwelijks eenige stroomdraad-, contact-, accu-, dynamo- of ander electrisch apparaat was te vinden, komt tot de conclusie, dat ook in dit opzicht groote vorderingen zijn gemaakt.

In dit verband zij even herinnerd aan het vraagstuk der verblindende verlichting, dat weliswaar volgens autoriteiten nog niet naar volle tevredenheid is opgelost, doch dat waarschijnlijk in het komende jaar wel niet meer als vraagstuk zal bestaan.

Wat de veering betreft, kunnen we kort zijn: verschillende systemen worden toegepast, doch een vraagstuk vormt dit onderdeel niet meer. En teneer daar op den modernen wagen meer en meer als standaarduitrusting schokbrekers, eveneens van diverse systemen, voorkomen, wordt de soepele gang bij vrijwel iederen auto aangetroffen.

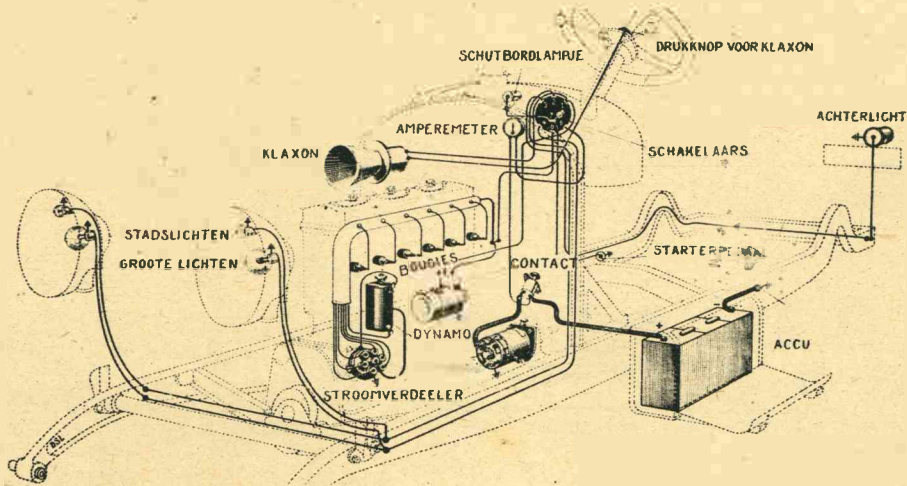
Het voor de zuigers gebezigde materiaal bestaat veelal uit aluminium, terwijl de koppeling bij de meeste hedendaagsche wagens geschiedt door enkelvoudige drogeplaten. Ook meervoudige drogeplatenkoppeling komt echter nog veelvuldig voor. Remmen op de vier wielen en ballonnen worden op het overgrote deel der 1926-modellen aangebracht. De vierwielremmen worden vervaardigd en gemonteerd volgens een aantal gepatenteerde systemen, waarvan de meeste goed voldoen.

Voor de koeling van de moderne auto wordt in de meeste gevallen een pomp aangewend. De smering geschiedt, bij sommige wagens uit een centraal punt. Als standaarduitrusting komt automatische smering echter nog niet bij vele merken voor. De appreciatie voor automatische smering neemt echter geregeld toe.

Nog zij herinnerd aan de proeven met generatorgas (houtschool) als motorbrandstof, waarmede vooral de Franschen zich gedurende het afgelopen jaar hebben onledig gehouden. De proeven schijnen gunstige resultaten op te leveren, en het laat zich aanzien dat in deze richting wellicht een oplossing zou kunnen worden gevonden bij schaarschte of gebrek aan benzine als voedsel voor den motor. Ook tracht men iets in dit opzicht te bereiken met plantaardige afvalstoffen, die met behulp van den z.g. zuig-gasgenerator als brandstof zouden kunnen dienen.

Slechts ongaarne maken we een eind aan deze beknopte bespiegeling, in de wetenschap dat wij nog tientallen punten onaange-roerd lieten.

Maar om een volledig overzicht te geven van deze nijverheid ontbreekt de gelegenheid helaas, want zoo ooit, dangeiden hier de woorden: Greift nur hinein... und wo Ihr's packt, da ist's interessant. Otto M. O. Bile.

Totaal aanzicht van een electrische uitrusting van een 6 cylinder lorraine Dietrich.

stiger uitkomsten gekregen dan waarop men had durven hopen.

Een vergelijking ter zake is dan ook de moeite waard. De motor van den Brasier-wagen, die in 1905 de Coupe Gordon-Benett won, had een inhoud van 12 liter 063 (4 cyl. 160 x 150) en ontwikkelde een kracht van 132 P.K., oftewel 11 P.K. per liter.

Twintig jaar later is de Delage, die den Grand Prix van Frankrijk wint, uitgerust met een 12-cylinder motor met een cylinderinhoud van 2 liter. Deze motor ontwikkelt een vermogen van 162 P.K., hetgeen dus betekent 81 P.K. per liter.

Blijkt uit deze cijfers niet beter dan het in woorden zou zijn uit te drukken, hoezeer men erin is geslaagd de techniek der explosie-motoren te perfectionneeren, door het nuttig rendement

Een half miljoen door brand verwoest

Woensdagavond 1.1. brak in de weverij van de firma J. A. Raaymakers en Co., textielfabrikanten te Helmond, een zware brand uit. De fabriek brandde geheel uit, de schade werd geschat op een half miljoen gulden. — Het verwoeste fabrieksgebouw.

BELANGRIJK BERICHT

Een wandkalender voor 1926 voor onze abonnees

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van A. W. Sijthoff's Uitg. Mij., die, zooals men natuurlijk weet, de Uitgeefster van ons blad „Panorama” is, zullen onze abonnees gratis een artistiek, vierbladen wandkalender voor het jaar 1926 ontvangen.

Aan onze abonnees, die „Panorama” rechtstreeks per post ontvangen, zal deze kalender een dezer dagen worden toegezonden; aan hen, die „Panorama” door bemiddeling van den boekhandel of onze agenten ontvangen, zal hij tegelijk met het volgende nummer worden aangeboden.

De vier bladen hebben uitmuntend geslaagde reproducties in Rotogravure-driekleurendruk naar fraaie schilderijen, terwijl het schild versierd is met emblemen, ontleend aan het uitgevers- en drukkersbedrijf.

Het geheel maakt o.i. een fraaien indruk, en we vertrouwen dan ook, dat onze abonnees den kalender wel een plaatsje in hun woonkamer zullen willen geven.

In verband met de komende feestdagen, waarop er in onze bedrijven natuurlijk niet gewerkt wordt, zal ons volgende nummer 4 Januari a.s. verschijnen.

UIT HET VOLLE LEVEN

Jules Moes,

de bekende opera-, concert- en kerkzanger, lid van de Co-opera-tie, vierde 21 December i.l. zijn 25-jarig jubileum bij een opvoering van Lohengrin in den Koninklijken Schouwburg te 's-Gravenhage.

Een 50-jarig jubileum

Den 15en dezer vierde de Gereformeerde Jongel. Vereeniging „Bidt en Werkt” te Gasselternijveen haar 50-jarig bestaan. Om de tafel zittend het bestuur. V.l.n.r. de heeren: J. Salomons; C. Verheul; Tj. Feenstra; G. v. d. Veen; R. J. Smit; W. Thiewes.

Loucheur,

de Fransche minister van Financiën, heeft de vorige week zijn ontslag als zoodanig ingediend.

„De Katjangs” voor de jeugd op het tooneel

Door het Tooneelgezelschap „De Speeldoos” werd Woensdagmiddag i.l. de eerste Kerstvacantie-matinée gegeven van „De Katjangs”, het bekende jongensboek van J. B. Schuil, dat door Dan. de Gruyter voor het tooneel werd bewerkt. — Op onze linker foto ziet men Mevr. van Kerckhoven-Kling als Tante Fooke (links) en Mevr. C. v. d. Pol als Tante Koosje (rechts). Foto-midden: Johan Kaart als Jochem. — Foto-rechts: De twee Katjangs (Corry Vonk als Tom en Beppy de Groot als Thijs) met (in het midden) Mevr. Westerhoven als Bet.

„Siegfried”

Maandagavond i.l. gaf de Co-opera-tie te 's-Gravenhage een opvoering van „Siegfried”. Links Jac. Urlus als Siegfried en rechts J. Schulze als Minne.

Dr. J. H. Polak,

de bekende keel-, neus- en oorarts te 's-Gravenhage, herdacht den 18en December i.l. den dag waarop hij vóór 25 jaar tot doctor promoveerde.

Th. Kolfschoten

Tot voorzitter van den Nederl. Wielerbond werd de vorige week gekozen de heer Th. Kolfschoten, burgemeester van Edam.

E. Fokkinga

De nieuwe secretaris van den Nederl. Wielerbond, de heer E. Fokkinga, die den heer P. T. de Jongh als zoodanig is opgevolgd.

Mr. A. J. de Wolff,

advocaat te Amsterdam, is als opvolger van wijlen Jhr. Bicker benoemd tot burgemeester van Diemen.

„Koningin der Mode”

Mejuffrouw Sonja Sövanowitsch, een Berlijnsche mannequin van Russische afkomst, is tot Koningin der Mode van Duitschland gekroond.

Het Zevende lustrum van het Technologisch Gezelschap te Delft

is de vorige week feestelijk herdacht met een diner in Hotel Paulez te 's-Gravenhage. Verscheidene hoogleraren namen aan den feestmaaltijd deel.

accepteerde jou . . . Je kunt nu zeggen wat je wilt, maar 't wás 'n geluk en ik geloof ook niet, dat zij er één moment spijt van gehad heeft. Neen, want dát zou je bemerkt hebben."

Hij staarde voor zich uit. Zag hij in die rookwolken weer al dat geluk en geheel dien heerlijken tijd terug?

"En jij," ging hij voort, „heb jij er dan ooit spijt van gehad? Zou je iets weten te bedenken, dat je leven méér gevuld zou hebben dan te mogen zorgen voor háár, te leven met de vrouw, die je boven alles liefhebt? Weet je iets beters te bedenken? Neen? O zoo!"

Werkelijk, nu veranderde zijn gelaat geheel. Al het droefstrakke was er uit en een gelukkige glimlach legde zich om zijn mond.

„Als Louis nu maar niet bij ons in huis was gekomen, dan was 't immers nóg zoo. Maar sinds dien vervloekten dag ben je aan jezelf, aan je vrouw en aan je geluk gaan twijfelen. . . . en misschien . . . had je daar wel reden toe. . . . Misschien . . . want zeker weten doe je niets. . . . Wat je wéét is alleen dit: dat de luitenant-vlieggenier Louis Voermans 'n knappe, geestige kerel is, dat je vrouw hem erg graag mag, en dat jij hem, gezien zijn vroegeren levensloop, voor geen zier vertrouwt. . . . Méér is er niet. Alleen dan, dat die meneer Louis in den laatsten tijd te druk bij jullie over den vloer komt en dat naar jouw meening Luus hem te vriendelijk ontvangt. Want die advertentie zul je toch wel niet in ernst beschouwen als bestemd voor je vrouw? Neen, wel, dát doe je toch niet?"

Werktuiglijk zocht hij in het stapeltje couranten, dat voor hem op zijn schrijfbureau lag. Hij nam er een blad tusschen uit en weer hardop las hij: „Luus, kom je overmorgen bij het vliegveld?"

„Geen onderteekening," zei hij, „alleen dát. Die annonce vond je in 't avondblad van eergisteravond en sinds dat uur heb je Luus met andere oogen bekeken. Misschien is dat de gróóste dwaasheid, want wie zegt jou, dat die annonce voor Luus bestemd is? Maar dat is óók slechts misschien . . . want, zie je, dat 't beslist niet zoo is, dát wéét je evenmin, nietwaar?"

Hij dampste nu zoo hard, dat hij zichzelf als het ware in een groot rookgordijn opsloot. De sombere trekken kwamen terug, want die gedachte was afschuwelijk.

„En nog is dat niet alles," ging hij voort, terwijl zijn gelaat een door hartstocht verwrongen, onheilspellend aanzien kreeg, „want 't kán toeval zijn, dat Luus juist hedenmiddag met Tine zou gaan winkelen, dat is mogelijk, maar wéét je dat zeker? Neen? O zoo!"

En toen sprong hij op. Neen, aan dat gesprek moest een

eind komen, hij gevoelde het zelf als minderwaardig daar op door te gaan. Hij moest nu werken . . . die schets moest gereed zijn en hij had nog zelfs geen idee, wát hij schrijven wilde.

Hij liep nu ijsberend in de kamer heen en weer en hij slaagde er in zijn gedachten gedurende vijf minuten geheel bij zijn werk te bepalen. Hij dacht na over een titel, doch vond er niet een geschikt.

„'t Is nu drie uur," zei hij een blik op de klok werpend, „en precies tien minuten voor vijf zou Luus je van Tine's huis uit opbellen. Eigenaardig," lachte hij, „wel wat voor Luus, precies tien minuten voor vijf. Je hebt dus nog een uur en vijftig minuten den tijd en dan zul je toch die schets wel voor een goed deel geschreven hebben. . . De titel komt straks wel. . . begin nu maar. . ."

Eén uur en veertig minuten later las Henk Banters met een zelfvoldanen glimlach zijn bijdrage voor het avondblad van morgen nog eens over. . . voor zooverre hij er mee gereed was. . . Alleen nog de ontknooping ontbrak, doch die kon kort zijn. De titel had hij: De Straf.

Hij had die lastige, nare vraag, die hem zoo had opgewonden niet uit zijn gedachten kunnen bannen en toen, als bij ingeving, had hij datgene wat hem zoo afleidde met zijn werk gecombineerd. . . . hij had het gegeven met zijn fantasie verwerkt en daar vóór hem lag het resultaat.

In zijn schets had Luus aan de uitnoodiging werkelijk gevolg gegeven en inderdaad was Louis het geweest, die haar tot dit avontuur verlokt had. Ofschoon Louis wist, dat de commandant van het vliegveld de strengste orders had gegeven, geen passagiers mee de lucht in te nemen, had

waarschuwing zijn om voor Louis op te passen. Hij kende Louis. . . en zooveel beter als zijn vrouw hem ooit gekend had. Alleen de ontknooping wilde nog niet vlotten.

Het te doen voorkomen alsof hij of Luus gedroomd had, dat was té banaal. Neen, daar moest hij wat anders op verzinnen. . . . Enfin, dat kwam straks nog wel. Hij was zoo verdiept geweest in zijn werk, dat hij zijn pijp had laten uitgaan. Direct begon hij deze weer te stoppen. Hij was er mede gereed en probeerde juist een lucifer aan het beschadigde doosje te doen ontvlammen. . . . toen de telefoonschel overging. Hij zag op de klok. Tien minuten vóór vijf. . . . precies. . . . En op hetzelfde moment kreeg hij plots berouw over wat hij gedaan had. Luus, zijn Luus, zijn vrouw, belde daar en hij. . . . had getwijfeld. . . . Weer ging de bel over.

„Hier ben ik, Luus," zei hij in den hoorn sprekend en elke twijfel en alle onzedelijke jaloezie was verre, terwijl de teederheid van zijn groote liefde zijn stem een zacht-ontroerenden klank deed aannemen. „Kom je gauw thuis?"

„Ik spreek toch met Henk Banters?" vroeg aan den anderen kant een zware basstem.

„Ja," zei hij ineens hard en kort. „Met wie?"

„Herken je mijn stem niet? Met Beaumont, commandant van 't vliegveld. 't Spijt me, Henk, dat ik je een ontzettend treurig nieuws moet mededeelen. Maar een half uur geleden heeft er hier een ongeval plaats gehad, met doodelijken afloop."

„Wie, wie is 't?" hijgde Banters. „Spreek dan toch!"

„Nou, dat begrijp je wel! Ik belde jou op, omdat ik weet dat Louis nog al vaak bij je thuis komt. Wat er precies gebeurd is, kan ik nog niet zeggen, maar. . . ."

„Houd op!" Eén moment dacht hij krankzinnig te zullen worden.

„Je hebt me nóg iets te zeggen, nietwaar?" vroeg hij op een ongemotiveerd-dreigenden toon.

„Wat meen je? Verder nieuws kan ik je niet mededeelen."

„Je liegt!"

„Zeg, wat mankeer je?"

„Je liegt, want mijn vrouw. . . ." Toen ineens stond hij doodstil. Zelfs zijn adem hield hij in. Hij hoorde hoe op de trap iemand naar boven kwam. Zijn brandende oogen vestigden zich met

een wanhopige smeeking op de deur. . . . Nog één moment. . . . En toen ontviel de hoorn aan zijn bevende hand, toen staarde hij op een beangstigende wijze naar de vrouw, die daar met bloemen in haar armen verwonderd-kijkend in den deurpost stond, toen slaakte hij een kreet, die rauw in de kamer ôpklonk:

„Luus!"

„Maar jongen," zei de vrouw op Henk toeloozend en hem diep in de oogen kijkend, „vertel me nu toch gauw wat je scheelt. Je ziet er uit, nee. . . . of je met een duivel hebt gevochten. . . ."

„Je weet niet, Luus," zei hij, en ze schrok van z'n heesche stem, „hoe precies je de waarheid nabij bent. . . ."

„Malle jongen," ging zij zacht verder, „dat moet je me straks uitleggen. Maar eerst moet je deze bloemen bewonderen. Weet je waarom ik ze met Tine ging kopen? Nou, denk nu eens even na. Welken datum hebben we? Ah! ik zie 't aan je gezicht. 't Is héél erg hoor, dat je dáár niet aan gedacht hebt. . . ."

„Zes jaar vandaag getrouwd. . . ."

„Op den kop af!" lachte ze. „En krijg ik daar nu niet eens een kus voor? 't Waren zes gelukkige jaren, Henk!"

„Kom," zei hij, „kind, je wéét niet. . . ."

„Eerst de kus!" beval ze. „Daarna de uitlegging. . . ."

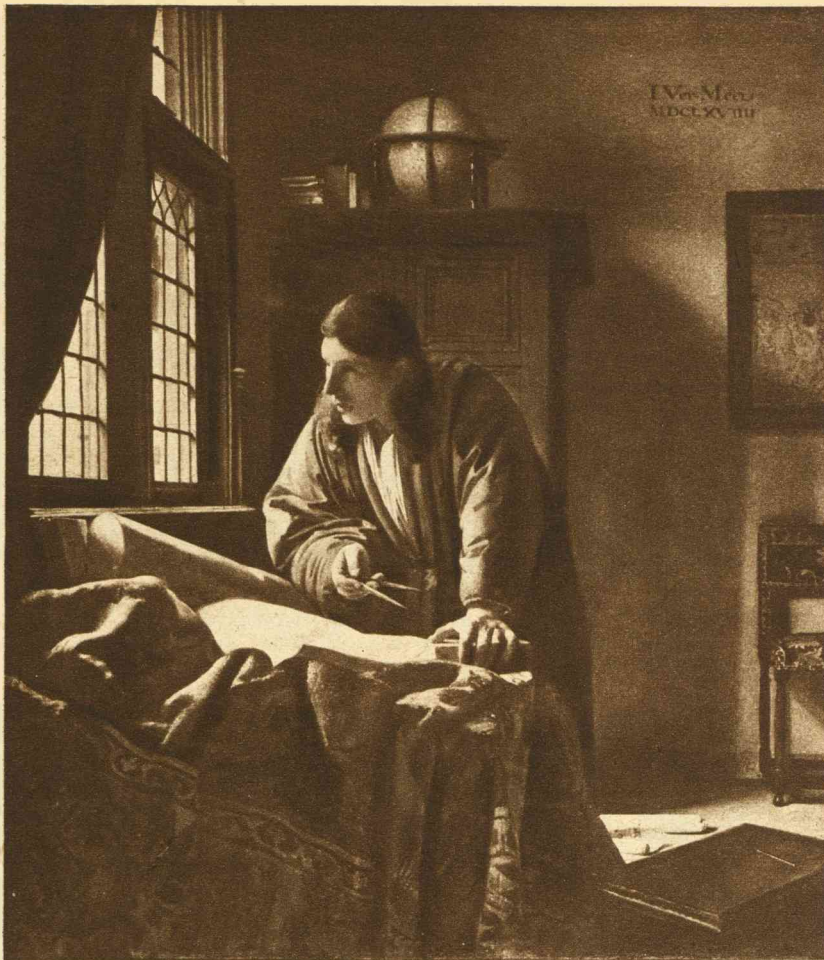
In een oogwenk had hij haar in zijn armen genomen.

„Luus, mijn vrouw,"

stamelde hij, „mijn Luus. . . ."

„En nu moet je ook nog eerst even vertellen," zei de vrouw, zich losmakend uit zijn armen, „hoe 't met die schets staat. Ben je geslaagd?"

Hij nam van zijn schrijftafel de beschreven vellen. Langzaam scheurde hij ze door midden, liep er dan mee naar den

De geleerde. - Naar de schilderij van Johannes Vermeer.

Deze maand is het 250 jaar geleden, dat Johannes Vermeer, de bekende Nederlandsche schilder, die in 1632 werd geboren, overleed. In verband hiermede brengen wij hierboven een reproductie naar een fraai schilderij van hem, „De Geleerde" voorstellend.

hij het er maar op gewaagd en Luus was voor de verleiding bezweken. En dáár, bóven als vrije vogels zwevend, had Louis de roekeloosheid begaan zich om te wenden en Luus een kus op de lippen te drukken; één moment was het toestel onbeheerd en. . . . de zoo gevreesde vrille voltrok het

De Winter. - Naar de schilderij van J. C. Roelandse.

Reeds eerder hebben wij in „Panorama" eenig werk kunnen afbeelden van den bekenden Leidschen schilder J. C. Roelandse. Wij zijn thans in de gelegenheid, hierboven een reproductie te brengen van een zijner jongste schilderijen, een zeer knap, impressionistisch werk, dat op aangrijpende wijze de verlatenheid en troosteloosheid van den winter weergeeft. Onze lezers, die zich de vroeger-afgebeelde werken van Roelandse herinneren, zullen het stellig interessant vinden een vergelijking te treffen tusschen de wijze waarop deze steeds zoekende kunstenaar zich vroeger uitte, en waarop hij dit nu doet. En velen zullen dan ongetwijfeld met ons eens zijn, dat deze vergelijking stellig niet uitvalt ten nadeele van zijn tegenwoordig werk.

vonnis. . . . „De Straf" . . . voor den man, die zijn vriend en voor de vrouw, die haar man bedroog. . . . Tot zoover was hij er mede gereed en bij het overlezen kwam hem alles zeer geslaagd voor. Zelfs als Luus werkelijk nu niet schuldig was. . . . en neen, o neen, dat wás ze niet. . . . hij kón het niet gelooven. . . . maar dan tòch zou het voor haar een

haard en wierp ze in het vuur. Terwijl hij toekeek hoe de vlammen er mee speelden, gaf hij antwoord.

„Neen Luus,” zei hij, „ik ben niet geslaagd. Er schoot mij geen ontkenning te binnen en daardoor was die schets waardeloos. Ik heb ze zooeven, zooals je gezien hebt, in 't vuur geworpen. Ik ga opnieuw beginnen: een verhaal van een edele vrouw... van een man, die aan haar durfde twijfelen... en van een vriend, die zijn schuld heeft uitgeboet...”

„Maar waarom was er voor je eerste schets geen ontkenning te vinden? Jij bent zoo knap, ik kan me dat niet voorstellen...”

„Er was een ontkenning,” zei hij, „maar die kon ik niet neerschrijven...”

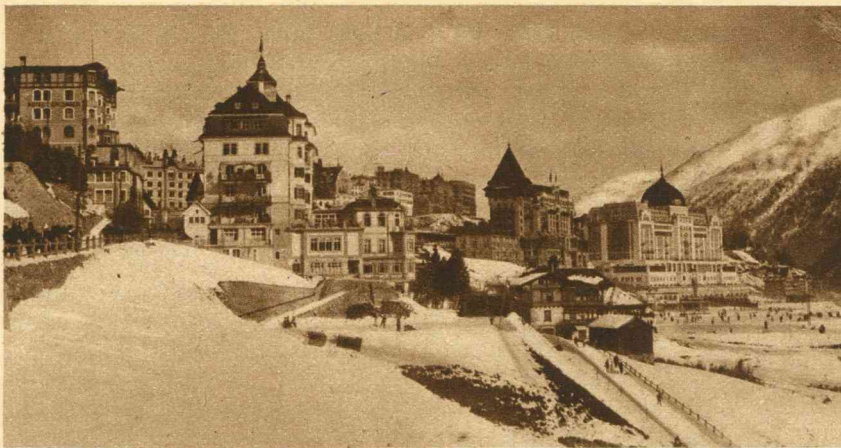
„Ik begrijp niet...” Ze zag hem vragend aan.

„Gazitten Luus,” zei hij, „ik zal 't je uitleggen.”

Tien minuten later wist ze de geheele waarheid. En de manier waarop zij op zijn beken-tenis reageerde, was de handelwijze van een vrouw, die liefheeft met een onbaatzuchtige,

een man opheffende liefde. — „Dat zul je nu nooit meer doen, hè jongen?” zei ze, en ze nam zijn hoofd in haar zachte handen. „Nóóit meer zul je twijfelen, wel? Je zult

voortaan alleen denken aan de dagen, die zich zonder onderbreking aanéengerijd hebben, tot die lange, lange keten van geluk... een band, tē sterk om door anderen te worden verbroken... en iederen dag opnieuw zullen we samen een nieuwe, en nóg mooiere schakel smeden en die toevoegen aan de keten, die jou noch mij ooit zal neerdrukken. En, Henk, geef me nu nog even het avondblad van eergisteren. Zoo, dank je. Hier stond 't toch in, nietwaar? Laat mij dan doen, wat jij, toen jij zoo juist die schets verscheurde, achterwege liet. Dat was een klein verzuim van je. Het zou mij spijten als er ook eenig *interessant* nieuws mee verloren ging. Maar er is geen andere keus. Ziezoo, nu is de courant wel genoeg verscheurd. Houd je even den haard open? Dank je. Dat is dus in orde. En als je me nu nóg een kus geeft, dan vertel ik je, waarop ik je vanavond trakteer. Dat je *precies* zes jaar getrouwd bent, overkomt je maar ééns, nietwaar...? Krijg ik dien kus? Je bent een schat. Laten we dan gauw naar beneden gaan. Wat we krijgen? Kreeft, meneer, kreeft met mayonnaise-saus...”

Hotels in St. Moritz

Scheeve toren in St. Moritz.

Nog altijd blijft Zwitserland jaarlijks duizenden bezoekers uit alle landen trekken voor de beroemde Wintersport; en haar attracties zijn zoo veelzijdig, dat iedereen, zelfs de onsportieve, er wel een genoegen en een plaats van zijn gading vindt. De heerlijke natuur, de lichte lucht en een omgeving van louter vroolijke, jonge mensen, die voor hun plezier uit zijn, geven Zwitserland in den winter een sfeer, die men nergens anders vindt.

De sportieven zoeken eenvoud en schoone natuur (Klosters, Pontresina, Mürren), plaatsen, waar zij zonder te veel afgeleid te worden, zich kunnen toelagen op skieën, sleeën of schaatsenrijden.

Maar een zeker niet minder mooie natuur en mondainere om-

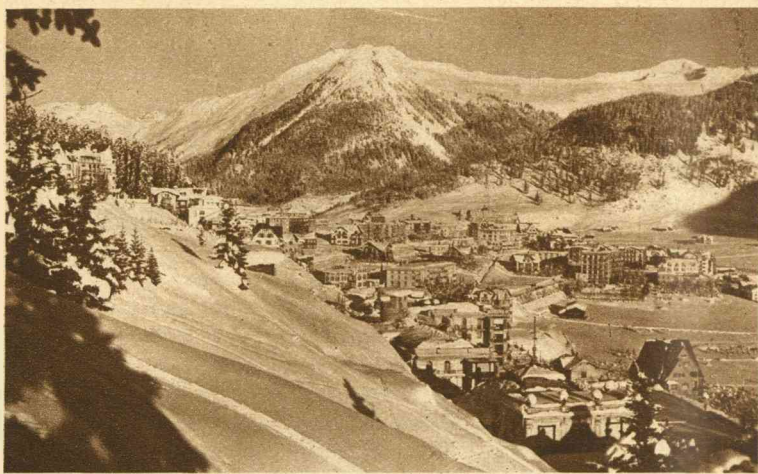
gelijke plaatsen; er is een druk va et vient van modieuze-gekleede dames en heeren. Maar in het schoone panorama vallen ook de vele zieken op: rij boven rij zijn aan de enorme gebouwen de balkons met ligstoelen aangebracht, waar de patiënten in de open lucht liggen: dit is een droeve toon in de vroolijke omgeving.

Groote hotels, waarvan het eene al arroganter zijn breedten gevel naar de zon keert, dan het andere, vormen de omgeving van het meer van St. Moritz, dat 's winters herschapen is in ijs- en renbanen met vlaggen, tribunes en alle bijbehoren. Elken dag zijn er wedstrijden, rennen of schaatsenrijden, ski-joring of springen; en in het plaatsje zelf zijn verrukkelijke tea-rooms: Rosatsch

en Hanselmann; in de eerste wordt ook 's middags al gedanst; 's avonds wordt in alle hotels gedanst, er zijn dikwijls gecostumeerde bals of dancing-dinners; er is zelfs een geïmproviseerde schouwburg in de groote zaal van Hotel Baeren, waar een Wiener Operette-gezelschap goede, hoewel primitieve, voorstellingen geeft. Het is in St. Moritz werkelijk heel makkelijk zich te laten amuseeren, zonder zelf erg actief te zijn!

Zoo kan ieder voor zijn winterplannen dat uitzoeken, wat hem het beste lijkt, en altijd zal hij genot vinden; immers overal zijn in Zwitserland de schitterende sneeuwvelden, de opwekkende lucht en de bergen!

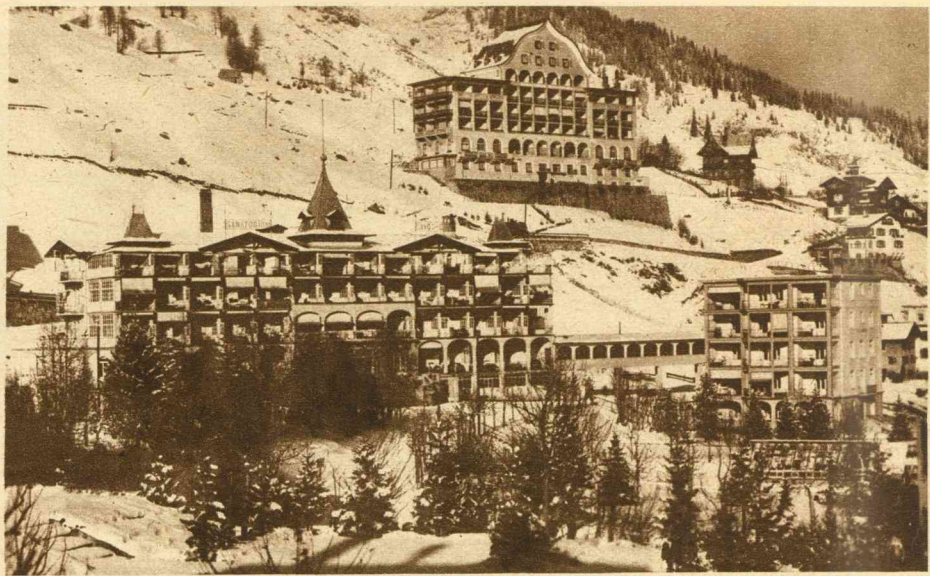
Fr. E.

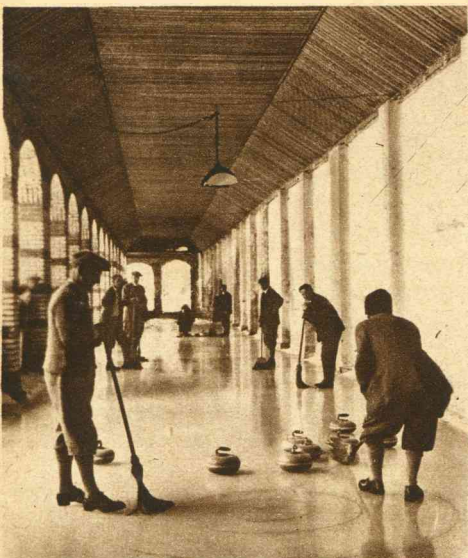
Panorama van Davos.

Klosters in sneeuwtooi.

Sanatoria in Davos.

Bij het Curlingspel. — Het Curling-seizoen duurt te Engelberg zonder onderbreking van December tot Maart, daar men ook een overdekte curlingbaan heeft, die des avonds kan worden verlicht.

Engelberg in den Winter.

Engelberg. — De drie en een halve K.M. lange bobsleebaan Gerschneip is ook voor kleine sieden en skeletons zeer geschikt.

VERMOEDENS VAN MISDAAD

door JERMYN MARCH

Geautoriseerde vertaling uit het Engelsch

23)

Dien nacht lag ze wakker, luisterend naar ieder geluid, maar ze hoorde niets dan Sandy, die af en toe jankte in zijn slaap. Hij lag uitgestrekt op de mat in de open deur tusschen haar kamer en die van Helen.

Helen zelf kon ook niet slapen, niettegenstaande zij absoluut uitgeput was door de geestesinspanning der laatste dagen. Zij droomde zwaar af en toe; ze vervolgde een onzichtbaren vluchteling door een eenzaam bosch, terwijl het uitzicht haar belemmerd werd door een dikken mist, die voor haar oogen lag als een gordijn, juist een paar voet boven den grond.

Onder het gordijn door kon zij de takken vlak voor haar zien terugzwaaien, alsof iemand er juist doorgekropen was; maar altijd opnieuw ontsnapte dat wezen haar weer.

Daarna veranderde het tafereel en kreeg zij een droom, die haar, sinds zij een kind was, bij tusschenpoozen gekweld had — een droom over bewegende toortsen en kletterend staal, een oorverdoovend lawaai en een grooten angst. Nu was zij zelf de vluchteling — één onder vele — haastig voortgesleept, gedragen in veilige armen, die plotseling hun kracht verloren, terwijl de duisternis en de uiterste wanhoop over haar kwamen.

Toen ontwaakte zij, om uren rillend wakker te liggen, voordat de slaap zich weer over haar ontfermde.

Zoo lag zij wakker in de vroege morgenuren totdat Sandy, gewaarschuwd door dat extra zintuig, dat honden hebben voor hun meesters, opstond met een klein jankend geluidje en door de kamer loopend, zijn natten neus tegen haar blooten arm drukte, die buiten het bed hing. Het deed haar even schrikken; maar de rustgevende nabijheid van het groote, waakzame dier maakte haar kalm en gaf haar een gevoel van veiligheid. Hij schoof zich vlak tegen het bed aan, stom en zorgzaam — zijn pluimstaart veegde den vloer; en zij aaide hem en fluisterde zachtjes tegen hem. Daarna viel zij in slaap, met haar vingers in zijn zachte haar.

HOOFDSTUK XII.

Sandy volgde den anderen dag zijn meesteres als een schaduw, bang, dat als zij soms uit zijn oogen verdween, zij weer voor veertien dagen afwezig zou zijn.

Blanche Berrick kwam na de lunch en nam haar mee naar de golflinks.

„Wij wenschen je voor een viertal,” zeide zij. „Mr. Danvers had een hoop zakenbrieven gekregen, die hij moest doorwerken, en Jim is daarom vanmorgen hier gekomen, doelloos —”

„Hoe vervelend voor den armen man,” plaagde Helen; Blanche lachte.

„Spot er maar mee,” zeide ze rustig. „Je hebt het heelemaal mis; hij is niet gekomen om met mij te praten; ten minste niet speciaal. Denys en hij hebben kalm mijn trouwdag vastgesteld, bijna zonder mij te raadplegen. Helen, ik zou graag willen, dat jij een van mijn bruidsmisjes was. Denys staat er op, dat we alles in optima forma doen, hoewel Jim en ik veel liever zouden willen uitknippen en er niet zooveel omhaal aan geven.”

„Het dorp zou vreeselijk teleurgesteld zijn, als je dat deed,” zeide Helen.

„Dat is het juist, dat is het ergste. In ieder geval zijn we besloten op een dag in October, zoodat ik de eerste jachtpartijen van Denys op de gewone wijze kan geven. Arme jongen, hij zal zich vreeselijk onthand voelen in 't begin zonder mij.”

Haar heldere oogen bekeken nadenkend het gezicht van haar vriendin. Ze geloofde niet goed te doen, als ze zich bemoeide met de zaken van een ander, maar ze was sterk in de verleiding, eraan toe te voegen, dat Denys nu al verdrietig genoeg was.

Het was haar denkbeeld geweest en niet het zijne, dat Helen gevraagd zou worden om hen te vergezellen op de golflinks, en hij had geen tegenwerpingen gemaakt toen zij besloot, dat Jim en hij beter zouden kunnen loopen; zij zou zelf dan in den auto gaan en Helen onderweg even opnemen.

„Ze komt misschien wel, als jij haar vraagt,” had Denys somber gezegd. Waarop Blanche voor 't eerst haar principe had verloochend en hem gevraagd had naar het probleem, dat hem bezig hield. Ze was zelf zoo gelukkig, dat haar medelijden met haar broeder vermengd was met zelfverwijt. Meer dan ooit voelde zij, dat zijn liefdesgeschiedenis slechts ferm aangepakt moest worden, om die tot een goed einde te kunnen voeren.

„Waarom zou ze niet meegaan als jij het haar vroeg?” zeide zij vlug. „Hoor eens, Denys, wat is er eigenlijk? Kan ik je soms helpen?”

„Mijn goede oude” — hij legde zijn hand op haar schouder en kneep er dankbaar in — „als ik zelf maar wist, wat er was, dan zou ik me niet zoo hopeloos ongelukkig voelen.”

„Ben je er zeker van, dat je niets gedaan hebt, dat het opgewekt kan hebben? Het is misschien iets buitengewoon subtiels . . . men kan nooit weten . . . denk eens goed na, Denys.”

„Heb ik er soms niet over nagedacht?” bromde hij. „Ze is anders, sinds den dag, dat we in Moerhaven aan land zijn gegaan en zij terugkwam met zware hoofdpijn. Tot op dien dag was ze graag bij mij; ik

BEROEMDE BEELDHOUWERKEN

Het Ruiterstandbeeld van Bartholomeus Colleoni te Venetië, gemaakt door Andrea del Verrocchio (1435—1488) en Alessandro Leopardi (gest. 1512). Algemeen wordt dit standbeeld voor een van de fraaiste ruiterstandbeelden gehouden, welke ooit vervaardigd zijn.

kan het heusch niet helpen, dat ik het wist; merkwaardig, dat een meisje als zij iets voelen zou voor een gewonen kerel als ik ben. Als ze niet van me gehouden had, dan . . .” Hij zweeg.

„Dan?” vroeg Blanche aanmoedigend.

„O niets. Alleen . . . eh,” — toen bekende de groote jonge man, met een hoogroode kleur als een kleine schooljongen, wat hij gedaan had — „Ik heb haar gekust, dien avond, toen er ingebroken was in het Dower House; en zij liet het toe en het scheen haar niet te hinderen.”

„Denys!” Zijn zuster staarde hem ongeloovig aan. „Heb jij haar gekust? Ik wist heelemaal niet, dat het al zoover was! Wat is er daarna gebeurd?”

„Daarna? Niets!”

„Heb je niets meer gezegd?”

„Bedoel je, of ik haar een aanzoek gedaan heb? Goede Hemel, neen! Ik zoende haar alleen, omdat zij bang was; ik deed het als bij ingeving en dat wist zij ook heel goed. Ze scheen het ook niet brutaal te vinden.”

„N — neen,” zeide Blanche langzaam. „Ik zou niet denken, dat ze het brutaal heeft gevonden . . . op het oogenblik. Ik kan me voorstellen, dat het doodnatuurlijk gebeurde, zooals je zegt. Maar later . . . heeft geen van jullie beiden er ooit meer een woord over gesproken?”

„Neen. Zie je, ik wilde het niet aandikken en daardoor alles bederven, vooral omdat ik niet zeker was, dat de tijd voor een aanzoek aangebroken was. Vind je, dat ik haar mijn excuses had moeten aanbieden?”

„Excuus vragen? neen, dat nu wel niet. Zeg, Denys, ik geloof, dat ik begin te begrijpen, waar het kwaad steekt! Begrijp je niet, dat, toen de dagen voorbij gingen, en jij deed geen aanzoek, dat het leek alsof jij dien kus aannam als een uitgemaakte zaak en van geen verder belang? En ieder meisje, dat van een man houdt, zou zich in zoo'n geval vernederd en goedkoop vinden. Het was genoeg om haar te doen terugtrekken en jou op een afstand te houden; haar eigenwaarde zou dat eischen.”

„Goede genade!” Sir Denys was er geheel van ontgaan. Hij had het nog nooit in dat licht gezien. Nu hij er over nadacht, leek de zaak hem eenvoudig en redelijk.

Hij schold zichzelf uit voor een groote idioot, terwijl zijn uitgebluschte hoop weer oplaaide.

„Neem de kans waar, om haar vanmiddag erover te spreken,” zeide Blanche vroolijk.

„We zullen allemaal naar huis rijden, en op het laatste oogenblik zal ik van plan veranderen en naar huis loopen met Jim. Het is niet onmogelijk dat zij met ons zal willen meegaan — een verloofd paar is immuun voor dergelijke aanbiedingen.” Ze zweeg en lachte plezierig.

„Te denken, dat ik van alle menschen ter wereld mijzelf verlagen zou om van zooiets gebruik te maken.”

„O, maar je kunt mij niet wijs maken, dat je erboven verheven bent.” Sir Denys lachte ook, terwijl hij haar broederlijk knuffelde. „En Jim is het ook niet.”

„Jim is geen sentimenteele idioot,” zeide Miss Berrick met een kleur.

„Dat zou ik ook niet *durven* zeggen,” antwoordde de toekomstige zwager van Mr. Warringer vroolijk. „Een flinke, verstandige kerel, dat is hij.”

Jim Warriner werd door zijn vriend nog aardiger gevonden, toen hij erop aandrong, om aan den kant van den weg te wachten, tot de auto hen zou inhalen.

De twee mannen en de hond, Worry, gingen achterin zitten; en zelfs de nabijheid van het jonge meisje, dat hem zoo ongelukkig maakte, was balsem voor den troosteloozen minnaar. Helen was bijna weer de oude dezen middag. De arme Denys kon niet weten, dat het hoofdzakelijk de afwezigheid van Simon Danvers was, die haar zoo rustig en gewoon maakte, noch dat Helen zichzelf onder handen nam voor haar zwakheid, zelfs als zij zich overgaf aan de verleiding, een van de gewone, gezellige middagen door te maken.

Ze dronken thee op de veranda, waar Worry, bevrijd van zijn vastzitten in den achtertuin, opzat en pootjes gaf en schandelijk bedelde.

„Hij heeft een veel beter evenwicht dan Sandy,” zeide Helen terwijl ze hem cake voerde. „Sandy doet het ook altijd onder zwaar protest.”

Sir Denys lachte.

„Dat zal niemand hem kwalijk nemen, ik heb U nooit zoo koppig gezien als op dat punt. Ik heb U, ik weet niet hoe dikwijls, verteld, dat hij er een veel te zware hond voor is en dat het ook niet in zijn lijn ligt.”

Ze maakte een weerspannige beweging.

„U praat, alsof ik wreed ben tegen hem.”

Waarop hij antwoordde, dat heel weinig vrouwen wisten, wanneer ze wreed waren tegen een hond, en wanneer niet.

Het was bij dergelijke onderwerpen, dat de vereering van den minnaar plaats maakte voor de traditioneel superieure houding van den Brit tegenover zijn vrouw, en zoo'n vergissing maakte haar ongewoon opgewonden. Ze was au fond een zeer primitieve vrouw, deze bevallige, waardige Helen.

Toen ze naar huis reden na de thee kwam hetzelfde onderwerp weer ter sprake. Blanche's manoeuvre was met succes uitgevoerd en Jim en zij liepen naar huis. Maar Worry, die het gezelschap van zijn baas verkoos boven de genietingen van kreupelhout, kroop in den auto en ging tusschen Helen en den kant van den wagen zitten, aandachtig voor zich uit starend.

„Ik denk, dat Sandy wanhopig jaloersch zal zijn,” zeide Helen, „als hij Worry hier zal zien. Hij was zoo verlangend om mee te gaan.”

„Waarom hebt U hem niet meegebracht? De uitdrukking op het gezicht van een hond, wanneer hij denkt, dat hij achtergelaten zal worden, doet mij altijd zwichten. Er zou toch plaats genoeg voor het goede dier zijn geweest.”

„U beklaagt Sandy veel te veel,” lachte Helen. „Hij is volkomen gelukkig, dat verzeker ik U. De meiden zijn dol op hem en hij wordt vreeselijk verwend en hij is dol op mij.”

„Dat is misschien juist, waarom ik hem beklaag,” zeide hij met een sombere stem. „Het is niet —” hij aarzelde, . . . toen bekommerde hij zich nergens meer om — „het geeft geen onvermengd genot om dol op je te zijn. . . . Helen.”

Bij het hooren van haar voornaam en bij de plotse-linge verandering van toon bij deze eerste uiting van zijn gevoelens voor haar, hijgde het meisje onwillekeurig.

Elke zenuw aan haar trilde, bewogen door de pijnlijke zoetheid, dat hij zeide, waarnaar zij niet mocht luisteren, zoowel terwille van hem als van haarzelf. Ze zeide tegen zichzelf, dat ze niet luisteren mocht en toch zat ze daar met stomheid geslagen, terwijl hij doorging.

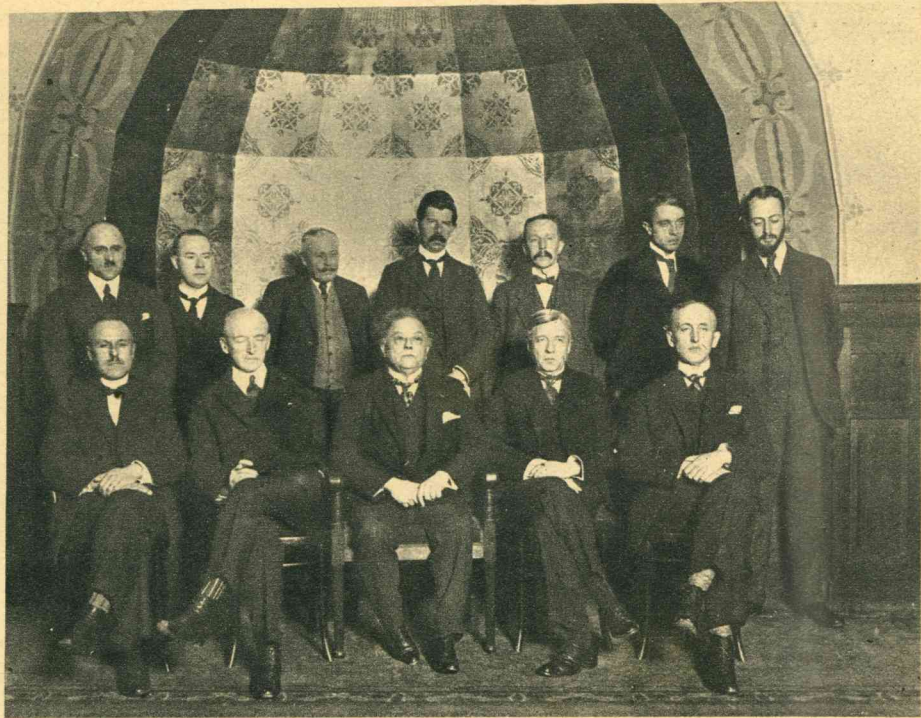
(Wordt vervolgd)

Van Heinde en Verre

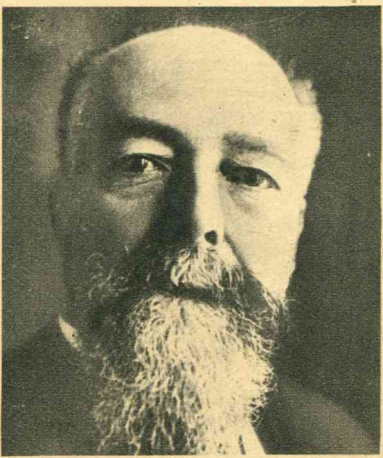
Een nieuwe R.K. Kerk te 's-Gravenhage

Vrijdag 1.1. is door den Deken van Den Haag de nieuwe Kerk van de Parochie van de H.H. Martelaren van Gorcum plechtig ingewijd. — Een extérieurfoto van het mooie kerkgebouw, aan de Stadhouderskade.

Een Instituut voor efficiency

De vorige week Zaterdag heeft in de Industriële Club te Amsterdam de oprichtingsvergadering plaats gehad van een Instituut voor Efficiency. Op onze foto ziet men v.l.n.r. zittend de heeren: Veegstra, v. Doorninck, Ed. Gerzon, Dr. v. Meerwijk en Meyer. Staande, in dezelfde volgorde, de heeren Klein, Teeseling, Borger, Verney, v. Gogh, Dunker en Duyvis.

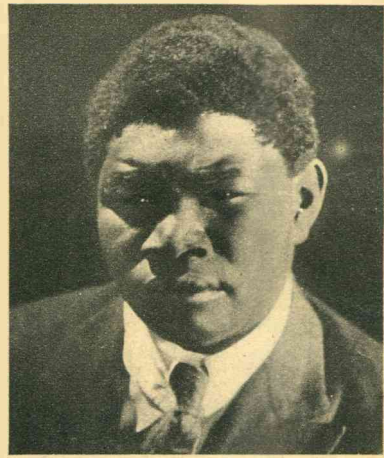
Paul Doumer,

de nieuwe Fransche minister van Financiën, die thans zal trachten Frankrijks geldzaken te regelen.

60-jarig bestaan van „Halleluja” te Den Helder

De Christelijke zangvereniging „Halleluja” te Den Helder bestond de vorige week 60 jaar. In verband hiermede geven wij hierboven een foto van het bestuur en de leden.

Battling Siki,

de ook ten onzent bekende Senegaleesche bokser, is in een beruchte buurt te New York vermoord. Hij versloeg indertijd o. a. den Franschman Carpentier.

50-jarig bestaan van de H.B.S. voor Meisjes te Utrecht

Ter herdenking van het 50-jarig bestaan van de H.B.S. voor meisjes te Utrecht hebben leerlingen der school in den Stadsschouwburg aldaar opgevoerd „Les Précieuses ridicules” van Molière. — Een groep der medespelenden.

„Tieneke” van Jhr. van Riemsdijk

Een scène uit Jhr. van Riemsdijk's nieuwe tooneelstuk „Tieneke”, dat door het Rotterdamsch-Hofstad Tooneel wordt opgevoerd. V.l.n.r.: Herman Schwab, Dr. v. Walrave; Joh. Koster, Miesje; Kitty Posthumus, Truus; Mevr. Schwab-Welman, Douairière v. Nichtevecht; Theo Frenkel, John, Kitty Perrin-Kluppel, Tieneke.

Dr. S. T. Heidema

Tot geneesheer-directeur der Valerius-kliniek te Amsterdam is benoemd Dr. S. T. Heidema, thans als eerste geneesheer aan deze kliniek verbonden.

Het Christelijk Lyceum aan de Emmakade te Haarlem, dat de vorige week plechtig in gebruik is genomen.

Luit.-Gen. C. D. H. Schneider †

Te 's-Gravenhage is op 93-jarigen leeftijd overleden de oud-minister van oorlog, gep. luit.-generaal C. D. H. Schneider, adjudant in buitengewonen dienst van H. M. de Koningin.

ONZE DAMES-RUBRIEK

ONDER REDACTIE VAN AMY VORSTMAN-TEN HAVE

De opbouw van het gezinsleven.

Er zijn er, die meenen, dat men kunstmatig het gezinsleven kan opbouwen door de stoffelijke voorwaarden te scheppen voor een groot gezin.

Verbetering der omstandigheden alleen kan echter geen waarborgen bieden tegen den zin voor genot en weelde, die ons volk zedelijk ondermijnt, kan inplaats van opbouw op een degelijken grondslag opbouw op een drassigen bodem beteekenen.

Slechts door volksopvoeding op ruime schaal kan men medewerken aan den zedelijken groei van ons volk, slechts door voorbereiding der ouders voor de gezinstaat, kan men beter ontwikkelingsvoorwaarden scheppen voor de kinderen.

Het is opmerkelijk, dat er voor alle beroepen opleidingsgelegenheid bestaat, maar dat voor het beroep van ouder, het meest verantwoordelijke beroep, nooit aan voorbereiding is gedacht.

Hoe anders zou het kunnen zijn als het meisje dieper, ernstiger haar taak als echtgenote en moeder had leeren zien, als zij zedelijk en lichamelijk en ook wat haar taak betreft, beter was voorbereid geweest voor de driedelige plicht van huisvrouw, echtgenote en moeder, welke haar, de geheele mensch, de geheele vrouw, eischt.

Hoeveel leed is er geleden, omdat de jeugdige moeder met de beste bedoelingen haar zuigeling niet gaf wat hem toekwam? Hoeveel zuigelingen zijn er gestorven, niet uit gebrek aan liefde, maar uit onwetendheid?

In alle standen heeft men schuld.

In de hoogere standen tracht het meisje vóór het huwelijk, in de zoogenaamde stoomcursussen in huishoudkunde, koken, kinderverzorging enz., zich eenigszins voor te bereiden en als het haar niet aan natuurlijke aanleg ontbreekt, heeft zij dan wel een basis voor haar taak, maar het kan veel grondiger.

De fabrieksarbeidster, die plotseling voor een gezin krijgt te zorgen, staan de handen geheel verkeerd.

Wat weet zij van zuinigheid? Wat van voedingswaarde? Wat van gezondheidsleer? Hoe kan zij zorgen voor netheid en gezelligheid, ongewoon als zij is, een huishouden te bestieren, kleeven te naaien, een eenvoudig maal te koken? Wat weet zij van de verzorging van een klein levend wezentje, zij die slechts kent de eentonige werking van gevoelloze machines?

Hoe anders kon het zijn, als alle meisjes tijdig waren bekwaamd in het werk, dat haar als vrouw en moeder wacht. Als de meisjes op fabriek en kantoren, inplaats van haar avonden op de straat, in bioscoop of erger door te brengen allen cursussen konden volgen in koken, voedingsleer, naaien, gezondheidsleer, kinderverzorging en opvoeding. Als met haar werd besproken de mooie zijde van het moederschap en de eischen, die het stelt, niet alleen aan de vrouw, die het moederschap verbeidt,

Eenvoudige smaakvolle japon van donkerblauwe popeline met geborduurd galon gegarneerd. De smalle manchetten van de lange mouwen zijn evenals het smalle ronde kraagje eveneens met galon versierd.

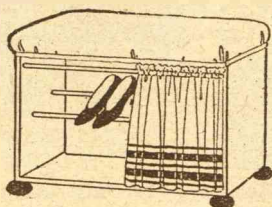

Snoezig jurkje van effen viyella met Bulgaarsch handborduursel aan zakjes, mouwtjes en vestje. Het opstaande kraagje wordt met een zwart moiré lintje toegestrakt.

maar ook aan het jonge meisje, dat eens moeder hoopt te worden en moet zorgen, dat zij aan haar kind de beste levensvoorwaarden kan geven, voor zoover dit in haar vermogen is.

De goede leidster van de moedercursussen zal immers

Een Schoenenkastje.

legd, waarover men een stuk stevig ongebleekt katoen spant. Daaroverheen komt een gezellige cretonne die met een galon wordt afgewerkt. Dit laatste spijkt men er met koperen sierspijktjes op.

Een bijpassend gordijntje aan koperen ringetjes en vier houten klossen als pootjes, voltooiën het geheel. Een alleraardigst cadeautje!

den meisjes niet enkel leeren, hoe zij haar zuigeling moeten voeden en wasschen en kleeden en tegen ziekten bewaren, zij zal haar een zedelijken dampkring scheppen, waardoor de meisjes de heiligheid van het moederschap beseffen en in haar omgang met jonge mannen den eerbied zullen weten af te dwingen voor de toekomstige moeder.

De Vereeniging ter bevordering van het onderwijs in kinderverzorging en opvoeding stelt zich, zooals haar naam aanduidt, ten doel te bevorderen dat het hierboven omschreven onderwijs aan alle meisjes zal worden gegeven om de kansen te verminderen, dat zuigelingen sterven door onwetendheid of onachtzaamheid der moeders, dat zoovele kinderen voor hun leven ziek of ongelukkig worden door de onvoorzichtigheid of lichtzinnigheid van haar, die hun het leven schonken. Inderdaad een doel, dat ruimen steun verdient!

Aphorismen.

Men zou bijna zeggen, dat het mannelijk genie zich verdubbelt; de groote dichter, de geniale kunstenaar of toondichter is tegelijk man en vrouw in zijne schepingen.

Het vereischt honderdmaal meer oordeelsvermogen om rechtvaardig het doen en laten van anderen te kritiseeren dan het eenvoudig af te keuren.

De volle ontwikkeling en het vrije gebruik van al onze vermogens tot het bereiken van het door ons beoogde doel, maakt ons gelukkig.

De vrouw moet trouw haar talent oefenen en in waarde houden, voor al die kleine bemoeiingen in huis en in het gezellig verkeer, die het hart weldadig aandoen, het levensgenot verhoogen, het schoonheidsgevoel opwekken en veredelend werken op haar zelve en anderen.

Recepten.

Gerookte Ossetong.

De tong moet afgeborsteld worden met lauw water, dan in koud water worden gezet, zoodat ze onderstaat, tot den volgenden dag. De tong koken in ruim kokend water, tot deze gaar is, ongeveer 3½ uur. Het buitenste vel eraf nemen en het keelgedeelte verwijderen. De tong snijden en op een schotel leggen, gegarneerd met pikante saus en champignons.

Kleine bot, schol.

Kleine bot en schol wordt nagenoeg uitsluitend gebakken. De visch schoonmaken, wasschen, inkerven, zouten (het zout er gedurende 15—20 minuten laten intrekken), ze afdrogen met een schoonen doek of laten uitlekken.

Daarna de visch aan weerszijden door een weinig melk halen en ze in veel olie in de koekenpan aan weerszijden bruin en gaar bakken of ze in den frituurpot met heete olie bakken.

Pieterman, grauwe en roode poon.

Deze visch wordt veel gerookt, ook wel gekookt en gestoofd. Pietermannen kunnen ook gebakken worden.

1. Bakken. Pietermannen schoonmaken, zeer voorzichtig, daar de vinnen scherp zijn en verwonding er mee tot bloedvergiftiging kan leiden. Poontjes schoonmaken. De visch daarna wasschen, inkerven, zouten, afdrogen met een schoonen doek of laten uitlekken, door de melk halen. In heete olie bakken.

2. Koken. Pietermannen en poontjes schoonmaken, wasschen en opzetten met weinig water, iets boter en zout. Ze zachtjes laten gaar koken, zorgen dat ze niet droog kookt of aanbrandt. Het overblijvende vocht binden met bloem en dit als saus bij de aardappelen eten.

3. Stoven. Bereiding als bij koken. Men zet de visch echter in een vuurvast schoteltje in den oven, inplaats van ze in een pan boven op te koken, voegt er een schijfje citroen inplaats van azijn bij en strooit er brood- of beschuikruimels over. De schotel mooi bruin laten worden. Zorgen, dat de visch goed gaar is.

Patrijzen braden.

Benodigd: 2 patrijzen, 100 gr. boter, 5 gr. zout, 2½ dl. water, 30 gr. vet versch spek.

Bereiding: De patrijzen laten plukken en opmaken, met dunne reepjes spek lardeeren of dunne lapjes spek om de patrijzen binden, tijdens het braden. De vogels zouten en een stuk boter bovenop strijken, ruim drie kwartier braden in een warmen oven, nu en dan wat water toevoegen en tegelijkertijd de patrijzen bedruipen. De vogels overlans in tweeën of in drieën snijden en dienen op stukjes geroosterd brood.

Wandelpakje van zwart fluweel, afgezet met petitgris en gegarneerd met zilverborduursel. Eigenaardig zijn de wijde gespleten mouwen.

UIT 'T GEDRANG

DOOR THÉRÈSE HOVEN

DERDE BOEK - EEN NIEUW LEVEN

27)

„Ik kende u nog niet, toen ik het plan maakte,” klinkt het stroef.

„Nee, dat is waar, ik kan je dus niet van oneerlijke concurrentie beschuldigen; een reden te meer om het je ernstig af te raden.”

„Hoort u ook tot de mannetjes, die vrouwenwerk afkeuren en die ons overal uitdringen, zooals het nu de liefelijke gewoonte schijnt te worden?”

„Mady,” valt haar tante, streng, in de rede. „Je mag niet zulke dingen zeggen. Hoe kun-jij er nu over oordeelen? Wat heb jij nu voor ondervinding?”

„Denkt u, dat ik op school niets hoor en dat ik nooit eens gelezen heb in Conny's vrouwen-lectuur? Ik ben juist op den leeftijd, dat een meisje er 't meeste belang bij heeft. Dat begrijpt u misschien niet, omdat u er zelf altijd buiten bent gebleven, u was eigenlijk al een vijf-en-twintig jaar ten achteren. Zeg nu zelf, Conny?”

„Conny telt niet langer mee,” merkt de dokter schertsend op. „Die is haar principes en haar roeping van vrije vrouw ontrouw geworden. Zij kan jou dus niet meer steunen.”

„Jammer genoeg.”

„Dat is niet bepaald vleidend voor mij.”

„O! u hoeft er u niets van aan te trekken. Ik zeg 't niet om u onaangenaam te zijn. Conny zelf heeft er ook geen spijt van en ze schaamt er zich niet over . . .”

„Heelemaal niet,” lacht de beschuldigde.

„Maar, dat belet niet,” vervolgt Mady, nog altijd deftig, „dat het jammer is voor de vrouwenbeweging — als een der beste strijdsters naar het vijandelijke kamp overloopt.”

„Waar heb-je dien mooien zin gevonden?” vraagt de vijand, lachend. Dan, vreezende het nerveuse kind nog meer op te winden, zegt hij, nu ook ernstig: „Laten wij liever nog eens op de studie-plannen terugkomen. Die moet je toch heusch opgeven voor iets meer vrouwelijks . . . het is geen vak voor een meisje.”

„Er zijn toch meisjes genoeg, die er anders over denken. Het getal vrouwelijke doctoren neemt elk jaar toe.”

„Dat bewijst niets, de studie is voor de meesten ook niet het grootste bezwaar, ofschoon ik er persoonlijk tegen ben.”

„Waarom? Meisjes zijn in vele opzichten veel beter dan jongens en veel plichtmatiger.”

„Dat kan wel; er zijn andere bezwaren, die ik jou niet zeggen kan. En het uitoefenen der praktijk blijft heel, heel moeilijk. Bovendien, jij moet het je uit het hoofd zetten.”

„Waarom ik juist?”

„Omdat je, zooals je zelf hebt toegegeven, al te veel tijd hebt verloren. Dat is niet meer in te halen. De studie in de medicijnen vereischt een grondige opleiding van het allereerste begin af. Denk toch eens aan — eerst minstens zes jaar op 't Gym . . .”

„Nu nog maar vijf en een half . . .”

„Goed . . . dat halve jaar zullen wij er eerlijk aftrekken, dan nog acht jaar aan de Hoogeschool, één of twee jaar assistente . . . maar kind, dan ben je te oud om nog te beginnen . . .”

„Hoe kunt u dat nu zeggen? En al de ingenieurs, die zooveel tijd hebben verloren door de mobilisatie? Verleden las ik nog dat er bij zijn van over de dertig en die nog niets hebben.”

„Mady — houd toch eens op met dat eeuwige tegenspreken,” merkte haar tante wrevelig op.

„Ik kan toch niet alles maar toegeven?”

„Je kunt wel eerbied hebben voor de meening van anderen.”

„Afgezaagde theorie! Waarom moeten menschen, die toevallig wat eerder geboren zijn, nu per se alles beter weten?”

„Omdat ze ondervinding hebben,” valt de dokter beslist in, „en bij de jongeren is het alles nog maar veronderstellen en gissen. Als ik jou en andere meisjes afraad om dokter te worden, dan doe ik dat, omdat ik 't alles heb meegemaakt en precies weet, wat er aan vast zit.”

„Het kan nu toch wel anders worden?”

„O! ja, maar niet beter; de levensomstandigheden zijn moeilijker, de studie is uitgebreider en de concurrentie feller dan tien jaar geleden, toen ik had afgestudeerd, en in de naaste toekomst is er geen verbetering te verwachten.”

„Ik wil toch iets worden, ik bedank er voor om een jonge damesleventje te leiden; al had ik nog zoo veel geld zou ik 't toch niet willen.”

„Dat is heel prijzenswaardig en daar valt ook niets tegen te zeggen, maar je moet niet het moeilijkste willen. Er is keuze genoeg . . .”

„O! ja, ik kan bij 't onderwijs gaan,” klinkt het stemmig.

„Bij voorbeeld,” geeft de dokter toe.

„Denkt u dat ik een schoolfrikje zou willen worden?” barst Mady los.

„'t Denkbeeld kwam van jou, niet van mij.”

„Maar u vindt 't toch maar best.”

„Zoo, denk je dat? Nu, dan moet ik je zeggen, dat ik je niet graag de opvoeding van mijn kinderen zou toevertrouwen, niet eens die van mijn hond.”

„We hadden 't niet over dieren-dressuur,” barst Mady opeens in vroolijk lachen uit.

„Gelukkig!” zucht Conny, „je bent weer uit de hoogten van 't menschzijn afgedaald en bent weer een kind geworden.”

„Volstrekt niet. Ik ben nog steeds ernstig, dat lachen was maar een vergissing.”

„Vergis je dan nog maar heel dikwijls. 't Gaat je beter af dan die napraterij van betweetsters. Je bent

Dan loopt ze hard vooruit, plukt bloemen en blaren en bestrooit er de anderen mee.

heusch nog te jong om zelf te kunnen oordeelen en ook om te begrijpen, wat anderen bedoelen.”

„Onzin!” zegt Mady, schouderophalend. „Ik moet toch een richting hebben om in te werken.”

„Als we eens over iets anders zouden spreken dan over jouw richting?” stelt Conny lachend voor.

„Niet vóór Dr. v. d. Sande, die tot nu toe aldoor aan 't afbreken is geweest, nu ook eens wil opbouwen.”

„Met alle plezier, zal ik een kaartenhuis voor je bouwen of een kasteel in Spanje?”

„Als ik wist, dat de studie in de medicijnen tot zulke intense flauwheid zou leiden, zou ik er dadelijk van afzien.”

„O! nee, dat is er niet aan verbonden,” merkt de man van studie zóó leuk op, dat Mady, voor de tweede maal, haar deftigheid laat varen en 't echt kinderlijk uitproest.

Dan loopt ze hard vooruit, plukt bloemen en blaren en bestrooit er de anderen mee.

Conny en Herman doen de bescheiden *bataille des fleurs* mee. Magda loopt er stemmig bij.

Als haar pleegkind in een van haar oproerige, waanwijze buien is, komt er een onbehaaglijk gevoel van vervreemding bij haar op en staat ze verder dan ooit van de haar opgedrongen huisgenoot af.

Ze is zoo heel anders opgevoed: zoo correct, zoo volgens de traditie, zoo geheel als jonge dame!

En Mady is zoo afstuitend modern, zoo agressief in haar optreden, zoo onsympathiek ego-centrisch . . .

Ze glimlacht om haar eigen woordenkeus, zoo onge-lijk aan haar levensopvatting, maar een schepseltje als Mady dwingt je wel tot krasse termen. Verder is ze dien middag heel mak.

„Uitgeraasd,” noemt Conny het al is haar oordeel omtrent de jeugdige geëmancipeerde ook veel zachter dan dat van haar nicht.

Maar ze heeft dan ook al zoo dikwijls dergelijken

praat aangehoord en weet dat die tot het gisting-proces der moderne meisjes hoort.

Wie er het eerst over gesproken heeft zou moeilijk zijn na te gaan, doch er komt een oogenblik dat ze er zich allen van bewust zijn dat een verandering niet verre meer is en dat freule Fontanges de Nérée binnen korten tijd mevrouw v. d. Sande zal worden.

In het eerst was haar verloving op zich zelf zulk een gewichtig feit, dat er aan de gevolgen er van nog niet gedacht werd.

Conny zelf scheen volmaakt tevreden met den staat van geëngageerde en verlangde blijkbaar niet naar de nog grootere verandering van een huwelijk.

Maar de jonge dokter is een andere meening toegedaan en stelt zich voor dat één vrouwtje als echtvriendin wel zoo prettig zal zijn als drie vrouwtjes als goede kameraden. Hij heeft niets tegen Magda, vindt haar een aangename, gedistingeerde vrouw; Mady amuseert hem meer dan zij vermoedt, maar hij verlangt toch Conny, zonder haar lijfwacht, te bezitten.

De directeurswoning van het Ziekenhuis zou, met enkele gemakkelijk uit te voeren veranderingen, een zeer geschikt nestje voor het jonge paar zijn. Waarom het dan niet zoo spoedig mogelijk te betrekken?

In den nazomer neemt de dokter altijd zijn jaarlijksche vacantie. 't Ligt dus voor de hand die ditmaal voor zijn huwelijksreis te gebruiken. September is nog een heerlijke maand voor Zwitserland of de Pyreneën.

En hoe het Conny ook spijt haar taak als practische hulp in het dameshuishoudentje op te geven — zoo neemt zij de uitnoodiging toch met alle genoegen aan.

IX. Eindelijk.

Het jonge paar is, na een heel beperkt bruiloftsmaal, vertrokken en de bruidsmisjes, zooals Conny ze schertsend heeft genoemd, zijn alleen in het nog rommelige en ongezellige bovenhuis achtergebleven.

„Ik vind dat ze ons best hadden kunnen meevragen,” boudeert Mady, in een opwelling van naïveteit, of ultra modernisme? Zij zelf zou 't niet geweten hebben, welke van de twee benamingen de juiste was.

Magda ergert zich niet meer aan zulke uitvallen, al komen ze haar nog even onbegrijpelijk voor, als toen ze, ruim een jaar geleden, kennis maakte met Mady en haar vreemdsoortig gemengde inborst.

„Wat zullen wij nu met ons beidjes doen?” vraagt ze, quasi wanhopend, terwijl ze haar verlatenheid tracht op te monteren door achtereenvolgens van de overgebleven diner-resten te snoepen.

„Conny zou zeggen: „opruimen,”” poogt Magda schertsend te antwoorden, maar 't lukt haar niet al te best en 't is met tranen in oogen en stem, dat ze bekent: „Wij zullen haar wel vreeselijk missen. Ik weet ook niet, wat wij zullen doen, Mady. Ons trachten te schikken en elkander te verdragen.”

„Edel, maar saai!” zegt Mady, apodictisch, dan: „Daar is de postman, nog meer gelukwensen, die zullen wij dan maar voor het koperen feest bewaren of voor ons houden.”

Ze vliegt naar beneden en komt enkele seconden later, doodsbleek, terug, terwijl ze verschrikt zegt: „Ik geloof dat het een brief van vader is.”

„Dat is toch niet om van te schrikken — integendeel; is de brief voor jou of voor mij?”

„Voor ons samen. Hé! hoe vreemd, het adres is veranderd, nee, toch niet vreemd . . . vader wist natuurlijk niet, dat u niet meer op de villa woonde.”

Victoria Ranch, near Philipville, Texas.

14 Augustus 1923.

Mijn twee Liefsten,

Jij Magda, die voor mijn kind zorgt, en Mady mijn schatje!

Eindelijk dan toch bericht van den zwerver.

Gelukkig maar, dat ik met jou, mijn verstandig dochtertje, had afgesproken, niet eerder te zullen schrijven, vóór ik iets goeds te melden had.

O! hoe heb ik er, tot gek wordens toe, naar verlangd! Ik zou 't willen uitjubelen en het staat er zoo koud en stil. Misschien is er ook meer reden om 't koud en stil op te vatten dan er over te jubelen.

Materiëel ben ik er nu boven op en, volgens alle waarschijnlijkheid, zal dit wel zoo blijven; na eindeloos zoeken en de diepste ellende, ja, zelfs armoede, te hebben doorgemaakt, voerde het toeval mij hierheen.

Victoria Ranch, de gelukvoorspellende naam verloochende zich niet, is een uitgestrekte kapokaanplanting, de specialiteit van Texas. De eigenaar is oud en zocht een technisch-ontwikkelden compagnon.

Voor eens had ik geluk en was ik al dadelijk bij mijn komst alhier in de gelegenheid eenige tijdbesparende verbeteringen aan te brengen.

(Wordt vervolgd).

ALS SCHEMERLAMP EN HAARDVUUR BRANDT BESEFFEN WE PAS HET GENOT

PANDER & ZONEN

DEN HAAG

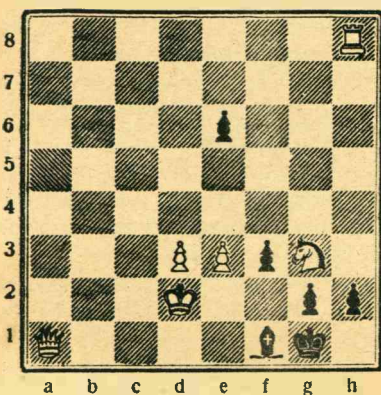
AMSTERDAM - ROTTERDAM

Schaken.

PROBLEEM No. 56 (vierzet).

Auteur: J. J. P. A. Seilberger, Delft.

Zwart 6 stukken

Wit 6 stukken

Oplossing probleem
No. 53 (tweezet):
1. Db4.

Een fijne combinatie van „interference” en „pinning” na 1. Pb5, 1. Pe2 en 1. Le3. De blokkade na 1. Td5 en 1. Te4, is eveneens goed.

W. H. te Z. (Een troost is, dat velen in deze struikelden. Op De 1—d2 volgt de fijne tegenzet Le2, met de dreiging La6†. Enfin, zelfs Homerus sliep wel eens).

J. S. te G. (Dank voor uw vriendelijk schrijven, en de wederkerige wensen. Uw wensen inzake 't plaatsen van meerdere problemen per week zijn natuurlijk ook de mijne, maar ja, ... plaatsruimte houdt dit alsnog tegen. Zoudt U „die enkele personen” in Uw omgeving niet kunnen bewegen ook hun oplossingen te zenden?)

Correspondentie-adres: J. Verstoep Jzn, Fr. Hendrikstr. 37, Delft.

EIEREN-SCHAARSCHTE.

*Je hoort geregeld alle dagen
Bar over de werkloosheid klagen;
Zelfs doen de kippetjes om strijd
Al hieraan mee den laatsten tijd!*

'T KAN VERKEEREN.

*Je handen uitsteken was vroeger verboden,
Op last van mejuffrouw Justitie;
Thans is het voor allen, die 'n voertuig berijden,
Als Eisch gesteld door de politie!*

Hij: „Dat is mijnheer Meyer aan dat tafeltje achter je.”
Zij: „Dat hoor ik!”

Biljarten.

Conti.

Deze jeugdige Fransche prof is een groot biljartkunstenaar. Speelt hij van nature rechts, even gemakkelijk gaat het hem links af. Daarbij heeft hij een vrijwel feillooze techniek en een gemakkelijke van spelen die verbluffend is. Vooral met het rappeleeren over het geheele biljart en het gelijktijdig amortiseeren van den stootbal vermag hij den hiervoor gevoelen toeschouwer te ontroeren. (Wie dezen laatsten zin bedenkelijk mocht vinden, leze s.v.p. in Queride's „Van het groene laken” de passage over lyrische aandoeningen opgewekt door het biljartspel.)

Bewonderenswaardig is ook bij dezen speler de absolute onbeweeglijkheid der op het biljart rustende hand en de algeheele afwezigheid van eenig waarneembaar symptoom van zenuwachtigheid. Alles is bij dezen biljarter volmaakt af; dat is de totaalindruk dien hij wekt.

Een staaltje van zijn meesterschap vindt men hierbij afgebeeld. Op het midden van een serie van 178 (sociëteit „Hilversum”) kwam deze positie voor. Alleen door piqueeren is het mogelijk om een serie-stoot na het caramboleeren over te houden. Zonder bedenken ging de queue de hoogte in en 't resultaat was de carambole en seriepositie der ballen. (De stippellijn is de looplijn van bal 2.)

Waarlijk, deze „kroegvlerk die handig biljart heeft geleerd!” *) is een groot kunstenaar.

*) „Charivarius” in de Groene.

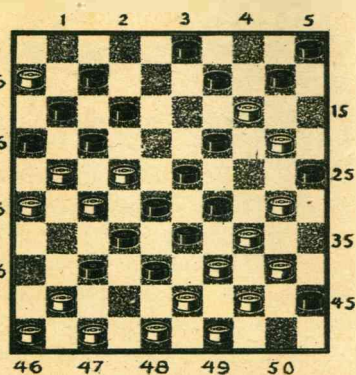
Biljarter.

Dammen.

Een bloemlezing uit het internationale damleven.

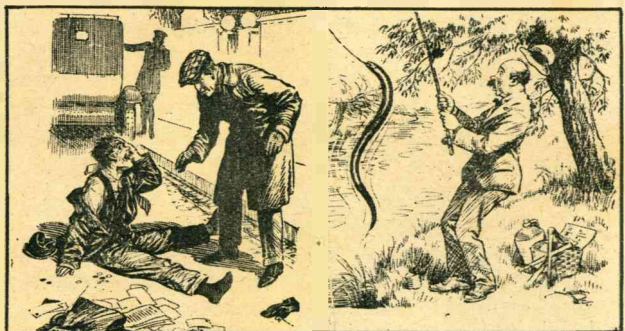
Het „Eere-kruis” van J. Bourquin (Zwitserland).

No. 81.

Een soortgelijk vraagstuk als in de vorige rubriek werd gepubliceerd, is het nevenstaande probleem van den bekenden Zwitserschen probleemist Bourquin. De stelling is meer „Fantasie” dan de vorige, doch daartegenover staat, dat de oplossing ook veel en veel ingewikkelder is. De ontleding is niet minder dan 14 zetten diep en het slot is werkelijk tooverachtig. Het gaat aldus:

Wit: 40—35, 39—34, 41—36, 46—41, 35—30, 44—40,
Zwart: 29×40, 40×29, 25×34, 37×46, 34×25, 45×34,
Wit: 49—44, 27×38, 36—31, 48×37, 26—21, 6×8, 14×3, 3×4.
Zw.: 38×40, 16×18, 33×42, 46×32, 17×37, 3×12, 25×14.
Een merkwaardig kruis is nu gevormd, dat door een vernietigenden, doch brillanten rondslag verdween! G e o.

De record-jager: „Wat een meevaler... uw wagen is het eenige merk waar ik nog niet door overreden was!”
Hengelaar: „Ik durf hem niet meenemen naar huis — mijn vrouw zou nooit gelooven dat ik hem gevangen heb!”

VOOR DE JEUGD

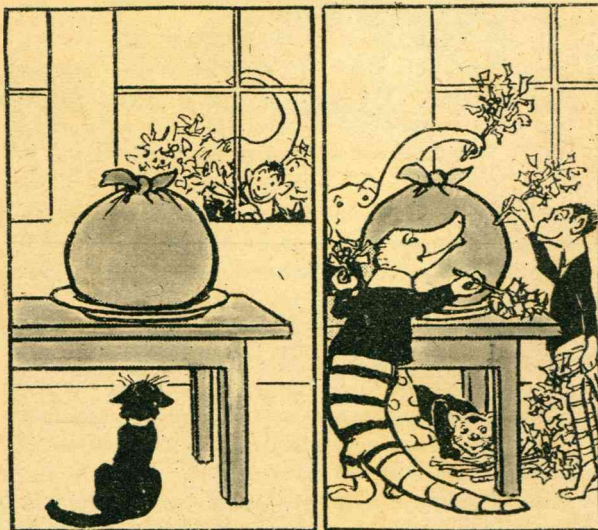
EEN KERSTVIERING.

Zó vrolijk als vandaag waren Augusta en Lotje een heel jaar lang nog niet wakker geworden, want den heelen nacht, hadden ze gedroomd van de lichtjes van den boom, die hun zoo blij tegemoet geschitterd hadden, toen ze gisteravond eindelijk na een ongeduldig wachten in de andere kamer waren toegelaten tot de Kerstvreugde, waar ze dan ook haast niet van hadden kunnen scheiden, zooveel mooie cadeautjes en surprises hadden de lieve ouders hun bereid. Maar nu de zon weer zoo vrolijk op de met sneeuw bedekte daken scheen, waren ze in een ommezien op, om hun schatten weer in oogenschouw te nemen. De ochtend ging zoo ook allerprettigst voorbij en toen het middag was geworden en de zon zóó sterk scheen, dat de ijskegels tegen de ruiten begonnen te smelten, stelde Augusta voor, om gezamenlijk met broer, een wandelingetje in het bosch te gaan maken. Wim was natuurlijk dadelijk bereid en met flinke, dikke jasjes aan en wollen ijsmutsjes op het hoofd, zetten ze er flink van door en hadden niets geen hinder meer van de kou, die hun wangen intusschen nog eens zoo rood verfte. Prachtig was het in de boschjes, de rijp op de boomen schitterde als diamanten in het gouden zonlicht, bijna net zoo mooi als de lichtjes in den kerstboom, zooals Lotje opmerkte. Maar ineens hield ze op met spreken, want daar vlakbij zag ze een armen jongen staan, in slechte, gescheurde kleeren en met verkleumde handen, die trachtte nog wat rijshout te verzamelen. Maar of hij al blies op zijn vingers, om ze te verwarmen, het gaf niets: hij kon geen lid meer verroeren en de kinderen waren dan ook erg getroffen op het zien van al die armoede. Ze vroegen hem, of hij dan thuis geen brandhout had en toen vertelde hij, dat zijn vader weken lang ziek lag, en dat zijn moeder alleen niet genoeg verdienen kon, om hen allemaal te onderhouden en dat hij daarom maar in het bosch gegaan was, om wat brandstof te verzamelen, want dat ze geen stukje hout meer hadden, maar hij was veel te koud van huis gegaan en nu kon hij niets uitrusten.

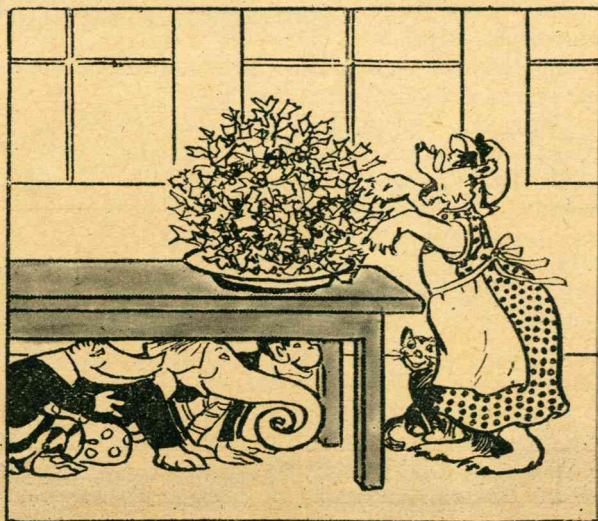
Innig-treurig keek de arme jongen toen, want hij zag ook geen uitkomst, nu moest hij dus met leere handen terugkeeren en dan hadden ze heelemaal geen sprankje vuur vanavond.

Het verhaal van al die ellende werkte eerst verstomdend op de kinderen; ze konden zich in zoo'n toestand niet indenken; maar toen was Augusta toch ook weer het eerste bij de hand om alles te geven, wat zij in haar beursje had en Wim en Lotje volgden haar voorbeeld, diep begaan als ze waren met den armen jongen. Die was intusschen den koning te rijk, met al die welgemeende gaven, en de kou vergetend in het vooruitzicht van het lekkere knappende vuurtje, dat hem nu zeker wachtte, sprak hij innig-gelukkig:

DE VERSIERDE PLUMPUDDING.

1. „Hallo! Daar staat de Kerstpudding klaar om in de sauspan te worden gedaan,” zei Sjimpie tot de andere jongens, terwijl hij door het raam in de keuken keek.
2. „Komt, jongens, laten wij hem eens mooi versieren!” Zij slopen naar binnen en staken den doek, waarin de pudding gebonden was, vol met zoo juist geplukte hulst.

3. „Wel heb ik van m'n leven! Wat is er met mijn kostelijken pudding gebeurd?” riep Mina, de keukenmeid, verontwaardigd uit, toen zij den schotel zag vol prikkende hulsttakken. „Hoe kan ik dat nou koken! Ik prik mijn handen stuk aan al die nare stekels. Dat hebben natuurlijk die akelige kwajongens weer gedaan. Doch wacht maar, ik zal ze wel krijgen!”

„Hè, wat zal moeder blij zijn; nu kan ze vader een lekker, versterkend soepje koken en het flink heet stoken, dat we vanavond allemaal warm naar bed gaan. Gisteren moesten we het wel zonder middageten stellen, maar dat hoeft nu zeker ook niet.”

De kinderen liepen nog een eindje met hem mee en toen moest hij hun onderweg vertellen, waar hij woonde, hoe hij heette en zoo al meer.

„Als je ouders zoo arm zijn,” viel Willem hem eensklaps in de rede, „dan heb je zeker gisteren ook wel niets voor je Kerstmis gehad?”

„Nee, natuurlijk niet,” was het antwoord.

Toen de kinderen thuis kwamen waren ze nog geheel onder den indruk van het verhaal van den armen jongen en de tranen stonden in Gusta's oogen, toen ze het moeder vertelde.

„Maar weet u wat?” riep Wim ineens, blij, „u hebt nog wel een oud pak van mij en een paar oude schoenen, een lekkere, warme deken of zoo, dan kunnen we dat geven aan die arme menschen.”

„Ja, en dan zullen wij tweeën ook nog eens zoeken, of we iets hebben voor zijn zusjes en dan zullen we maken, dat hij dat alles vanavond nog krijgt, vindt u niet Moeke?” vleide Lotje.

Moeder vond het best en had een nog schitterender inval: zij zouden den armen jongen dienzelfden avond nog laten komen en dan zouden ze meteen den Kerstboom nog eens aansteken en elk der kinderen gaf natuurlijk met de grootste vreugde wat van zijn lekkers en moois en zoo zou het arme ventje dan ook eens een echten Kerstavond hebben.

Nu, ik geloof ook wel, dat die vijf en twintigste December den kleinen knaap lang in het geheugen is gebleven, maar zeker niet minder aangenaam was hij voor onze kleine weldoeners, want die ondervonden nu de waarheid der schoone woorden:

„Het is zalig te ontvangen, maar nog zaliger te geven.”

REKENKUNDIG RAADSEL.

Vraag:

Een jagersknaap ging naar de stad om hazen te verkoopen. Bij den eersten poelier verkocht hij de helft en een halven haas, bij den tweeden eveneens de helft en een halven haas, hij deed hetzelfde bij den derden poelier en bij den vierden verkocht hij wat hij over had en dat was 1 haas. Als ge nu weet, dat hij nergens een haas doormidden had gedeeld, dus overal heele hazen had verkocht, hoeveel hazen had hij dan toen hij naar de stad ging?

Antwoord: 15 hazen.

OOM TOM.